

ACOM

DE BOND VAN DEFENSIEPERSONEEL

nummer 1 - 2026

- Uitzendbescherming ten onder aan Regeling militaire inzet?
- Ruzie bonden en staatssecretaris over Groei Plan Defensie
- TODA: Defensie benadeelt medewerkers mogelijk opnieuw

Journal

Lid worden, zijn en blijven... de voordelen van het lidmaatschap:

1. De ACOM behartigt uw belangen in de eerste plaats door via onderhandelingen met de werkgever goede arbeidsvoorwaarden te bewerkstelligen. Bovendien staan gespecialiseerde juristen klaar voor individuele belangenbehartiging en rechtshulp.
2. Post-actieve militairen kunnen rekenen op actieve belangenbehartiging door de ACOM inzake:
 - pensioenen,
 - sociale zekerheid en
 - ziektekosten.
3. Onze juristen zijn van maandag t/m donderdag, van 08.30-12.30 en 13.00-14.30 te bellen voor eerstelijns advies of het maken van een afspraak op ons secretariaat te Zeist.
4. Vertegenwoordigers van de CCOOP, de ambtenarencentrale waarbij de ACOM is aangesloten, zitten in het verantwoordingsorgaan van het ambtenarenpensioenfonds ABP. Zo oefent uw bond invloed uit op het beleid van het pensioenfonds.
5. Maar de ACOM helpt u ook bij het doen van uw belastingaangifte zodat u geen cent teveel betaalt aan de fiscus.
6. Voor advies en bijstand kunt u in uw regio aankloppen bij het regiobestuur. Indien gewenst komen wij daarvoor bij u thuis.
7. De ACOM organiseert ook 'seniorenbijeenkomsten' overal in het land.

Maar uw bond biedt u nog meer:

Voor wie, buiten zijn/haar schuld om, financieel in moeilijkheden is geraakt, reikt ACOM een vangnet aan in de vorm van het Fonds Maatschappelijke Bijstand.

Boot assurantie adviseurs werkt al bijna 40 jaar samen met de ACOM als dé specialist op het gebied van verzekeringen en andere financiële diensten. Of het nu gaat om uw legeringskamer, auto, woning of vakanties, wij bieden u een compleet servicepakket met zeer **scherpe premies** en **uitstekende voorwaarden**. Ook voor uw hypotheek en andere financiële zaken bent u bij Boot assurantie adviseurs aan het juiste adres!

ACOM-leden kunnen voor juridische bijstand terecht bij **de advocaten van Delissen Martens** in Den Haag. Al vele lange jaren staan wij ACOM-leden bij in militaire strafzaken, zaken op het gebied van het familierecht en erfrecht, in zaken van huurrecht, bouwrecht en burengeschillen. Bel gerust voor een gratis advies. Als verdere bijstand nodig is, dan hanteren wij gereduceerde tarieven. U bent ook welkom als u in aanmerking komt voor 'toevoeging' (pro deo). Contact: tel. 070-3115411, www.delissenmartens.nl

DFD is al 25 jaar de specialist op het gebied van verzekeringen die volledig zijn afgestemd op de risico's die u als militair loopt en waar uw thuisfront mee te maken kan krijgen. DFD spreekt de taal van militairen en is de schrijver van het boekje Wegwijzer bij Opkomst. DFD biedt u de zekerheid van: #Maatwerk verzekeringen en hypotheek. #Onafhankelijk advies bij u thuis, ook 's avonds en in het weekend. #Provisieloze verzekeringen. #Het DFD-abonnement biedt u financiële helderheid. #Eén aanspreekpunt, 24/7 bereikbaar. #Snelle en klantvriendelijke schadeafwikkeling. #Zekerheid en gemak, u en uw thuisfront hebben er geen omkijken naar.

Zorgzaam is opgericht door de Centrales van overheidspersoneel en de vakbonden voor Defensiepersoneel.

Zorgzaam is een privaatrechtelijke stichting zonder winstoogmerk. De doelstelling van Zorgzaam is het regelen van een goede, uitgebreide collectieve zorgverzekering met een optimale prijs/kwaliteitsverhouding. Zorgzaam is er voor iedereen die een (arbeids)relatie heeft of heeft gehad met Defensie. Ook partners en gezinsleden en medewerkers van vakbonden voor Defensiepersoneel, NATRES en Home-Base Support kunnen een zorgverzekering bij Zorgzaam afsluiten.

Beëindiging lidmaatschap

Het lidmaatschap van de ACOM wordt aangegaan voor een periode van twaalf maanden, welke aanvangt op de dag van aanmelding als lid. Na deze periode kan het lidmaatschap worden opgezegd. De opzegtermijn is 3 maanden. De opzegging dient u schriftelijk of per e-mail (info@acom.nl) aan ons te zenden, met vermelding van naam, adres en militair registratienummer. Tevens graag de reden van opzegging vermelden. Na ontvangst van de opzegging ontvangt u van ons altijd een ontvangstbevestiging.

Allereerst hoop ik oprecht dat eenieder, waar dan ook ter wereld, de feestdagen positief is doorgekomen. Velen van u hebben dat wellicht in het buitenland gedaan en er zijn wereldwijd nogal wat dingen voorgevallen die uitzonderlijk zijn of waren.

Zo was het uiteraard opvallend dat commandeur Walter Hansen in zijn rol als CZM CARIB rond 21 december in de landelijke pers aangaf dat Nederland op scherp stond, nu het conflict tussen de VS en Venezuela het kookpunt had bereikt. Dat deed mij uiteraard deugd, ik roep immers al maanden om extra aandacht vanuit Nederland voor dit deel van het Koninkrijk en de situatie in ons grootste buurland.

Overigens is de Nederlandse politiek naar mijn mening daar nog wel erg terughoudend in. Het is mooi dat dan gesteld wordt dat defensie waakt in het Caribische deel van het Koninkrijk, maar wat mij betreft nog steeds met te weinig mensen en te weinig middelen. Leuk als men dan stelt dat er, indien nodig, versterking komt uit Nederland en dat van bepaalde eenheden de gereedheid is verhoogd zodat ze snel naar dat deel van het Koninkrijk kunnen vliegen. Maar hoe men dat dan gaat doen als, zoals recent, het luchtruim gesloten wordt, wordt er niet bij verteld.

Op 3 januari jl. vielen de Amerikanen Venezuela binnen en arresteerden president Maduro en zijn echtgenote. Volgens de Amerikaanse president Trump een arrestatie, volgens velen een ontvoering van een staatshoofd van een soeverein land.

Velen zeggen ook dat het terecht is dat Maduro en zijn vrouw zijn "opgepakt", vele anderen zeggen dat daarvoor elke legitimatie ontbreekt. Dat brengt mij dan ook op een vraag, die ik overigens zelf niet beantwoord of daar een standpunt over inneem: 'Wat is het verschil tussen Poetin die Oekraïne aanvalt en Trump die Venezuela binnenvaalt? Zowel Trump als Poetin menen dat ze dit mogen ondanks dat er geen enkel mandaat is van bijvoorbeeld de Verenigde Naties.

Als Trump dit kan legitimeren waarom mag Rusland dat dan niet in het geval van zijn overval op Oekraïne? Is Venezuela minder soeverein dan Oekraïne? En als we die vraag beantwoorden, wat wordt dan straks het antwoord als de vraag luidt waarom China, wat het noemt "de afvallige provincie" Taiwan, niet mag innemen? En waarom zouden de Verenigde Staten dan Groenland niet "gewoon" kunnen annexeren? Het uiteindelijke vraagstuk in deze is voor mij dan ook vooral in wat voor wereld we momenteel leven en waar dat allemaal naartoe gaat.

Het Nederlandse kabinet heeft, net als de Europese Unie, aangegeven de arrestatie c.q. ontvoering van de Venezolaanse president Maduro en zijn vrouw door Amerika niet te veroordelen. Wel is het kabinet van mening dat er terecht vragen zijn over de verenigbaarheid van de Amerikaanse actie met het internationaal recht. Daarnaast heeft het kabinet partijen opgeroepen om verdere escalatie te voorkomen en zich te houden aan het internationaal recht. Dat is toch op zijn minst opvallend. De Verenigde Staten hebben zich klaarblijkelijk niet gehouden aan het internationaal recht, maar we roepen partijen op om dat vanaf nu wel te doen?

Ook bijzonder is de stellige uitspraak van Rob Jetten dat de arrestatie van Maduro (en zijn vrouw) haaks staat op internationaal recht, en daarmee een gevaarlijk precedent schept. Waar gaat dat ons als Nederland dan brengen als er straks (de tijd zal het leren) een kabinet Jetten-1 komt? Gaat premier Jetten dan Europa in om aan te geven dat we de eerder gekozen koers aan moeten passen? Of gaat hij kennis maken met "daddy Trump" en dan vertellen dat het echt niet kan?

Of is internationaal recht alleen van toepassing als het landen uitkomt en geldt voor de rest het recht van de sterkste en gaan we, net als in de periode van het moderne Imperialisme (19e eeuw) een nieuwe golf van kolonisatie beginnen, gedreven door macht en de behoefte aan grondstoffen en afzetmarkten?

Het allerbelangrijkste voor nu: *stay safe* in de wereld om ons heen.

Jan Kropf

INHOUD

Voor medezeggenschap wordt 2026 een 'vol' jaar. Onder meer nieuwe regelgeving verwacht.

Vragen bij wijziging Pensioenreglement ABP 2026. Sociale partners SOD laat geïnformeerd over door Defensie ontvangen ABP-document.

Boegbeeld Nelleke Swinkels-van de Vorst neemt afscheid van 'haar' NKT.

Vertrekkend HKP ds. Gert van der Ende: 'Als geestelijk verzorger bij Defensie in loyaliteit gaan daar waar de militair gaat.'

Disclaimer

De meningen en opvattingen vertolkt in interviews en columns in dit blad, zijn, met uitzondering van 'Uw voorzitter', niet per se de meningen en opvattingen van de ACOM de Bond van Defensiepersoneel.

Inleveren kopij ACOM Jaarboek

#02-26 21 januari
#03-26 16 februari

@Jan_Kropf
@AcomCarib
@ACOM_Mil_Bond

ACOM de Bond van Defensiepersoneel

acom_mil_bond

Toenemende dreiging van onbemande wapensystemen

Defensie investeert in het kader van het project 'Verwerving Combat Counter-UAS', ruimhartig in (wapen)systemen die ingezet kunnen worden bij de bestrijding van drones. Investerings die kunnen oplopen, - de dreiging van (autonome) onbemande (wapen)systemen (*Uncrewed Aerial Systems; UAS*), neemt namelijk hand over hand toe. Elke dag is er weer een drone *sighting* te melden. Daarbij gaat het om "kleine en goedkope drones boven kritieke infrastructuur van NAVO-bondgenoten en recentelijk ook in Nederland", laat staatssecretaris van Defensie, Gijs Tuinman, weten aan de Tweede Kamer¹.

Tuinman spreekt van "zeer zorgelijke ontwikkelingen". Daarom zijn "additionele investeringen in counter-UAS (C-UAS)" noodzakelijk. Het project 'Verwerving Combat Counter-UAS', voorziet onder meer in de levering van Skyranger30 "mobiele anti-drone kanonsystemen" naast aanvullende mobiele *combat* C-UAS platformen. Verder gaat het om de aanschaf van munitie en C-41middelen (*Command, Control, Communications, Computers and Intelligence*).

Counter Strikedrone Challenge

Ter bescherming van kritieke infrastructuur, denk aan de Rotterdamse haven, schaft Defensie bovendien mobiele anti-drone kanonnen aan. Die

zullen ook worden ingezet om het (nog op te richten) pantserinfanteriebataljon en andere defensieobjecten te beveiligen.

Defensie doet bovendien een appel op de defensie- c.q.- veiligheidsindustrie om zo snel mogelijk systemen te ontwikkelen die bescherming bieden tegen drones. Geïnteresseerde bedrijven konden zich tot 26 november ll., aanmelden voor de 'Counter Strikedrone Challenge'. Door middel van de 'Challenge' hoopt de krijgsmacht in concrete wapensystemen omgezette oplossingen die, bij wijze van spreken, al in de schappen liggen, direct te kunnen inzetten. Men is met name gespist op systemen die drones kunnen identificeren en eventueel uitschakelen als ze zich nog buiten het bondgenootschappelijk luchtruim bevinden.

De Challenge is bedacht en opgezet in samenwerking met het in maart 2025 door de ministeries van Defensie en Economische Zaken gelanceerde platform Defport.² In het kader van dit publiek-private samenwerkingsverband wordt onder meer gebrainstormd over de opgevoerde ontwikkeling en financiering van innovatieve producten.

Onderscheppingsdrones

Defensie investeert bovendien in tal van andere projecten en combinatie van wapensystemen gericht op versterking van de luchtverdediging tegen de dronesdreiging. Een ander beschermingssysteem tegen drones bestaat uit bewa-

pende lichte patrouillevoertuigen die ter beschikking komen van eenheden van marine en landmacht. Alle luchtverdedigingssystemen (*extended All Arms Air Defense*) worden daarnaast voorzien van nieuwe draagbare en voertuig gebonden systemen die ingezet worden bij de detectie en verstoring van drones. De krijgsmacht zet ook stevig in voor wat betreft de ontwikkeling van 'onderscheppingsdrones' (interceptors) die vijandelijke systemen aanvallen en uitschakelen.

Onlangs betrok Defensie eveneens als 'early warning system' tegen invliegende drones, 100 slimme radarsystemen. Die nieuwe detectiesystemen, geleverd door het Nederlandse bedrijf Robin Radar zijn bovendien in staat drones te onderscheiden van bijvoorbeeld vogels of andere vliegende objecten. Met de nieuwe radars verruimen de diverse eenheden, luchtmachtbases etc. van de krijgsmacht die ze in huis krijgen, hun tijd om in actie te komen.

¹ Kamerbrief Update investeringen in additionele C-UAS capaciteit. <https://tinyurl.com/42jfcnaf>

² Naast Defensie en Economische Zaken zijn verder bij het platform betrokken: de defensie-industrie (NIDV), VNO-NCW, de hightech sector (FME), Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en de kennisinstellingen (TNO, NLR & Marin).

Exclusief voor onze leden

Ook dit jaar kan de ACOM Belastingsservice u behulpzaam zijn bij het invullen van uw belastingaangifte over 2025. U verstrekt ons de gegevens en wij verzorgen het invullen en verzenden van de aangifte.

Indien uw aangifte ingewikkeld is of als er bijzondere omstandigheden zijn, dan kunnen wij u, **op afspraak**, op ons kantoor persoonlijk van dienst zijn. Voor meer informatie kunt u terecht op de website van de ACOM. U kunt ook contact opnemen via belastingsservice@acom.nl of telefonisch met onze Belastingsservice: op dinsdag en donderdag van 09.00 – 12.30 en van 13.00 – 14.00 uur.

Nog geen lid? Word dan nu lid!

Als lid kunt u meteen gebruik maken van onze Belastingsservice. Meld u nú als lid via het aanmeldformulier. U profiteert dan meteen ook van alle andere voordelen van het ACOM-lidmaatschap.

Betaaldata 2026

Maand	Salaris Defensie*	Pensioen ABP	AOW**
Januari	23 januari	22 januari	22 januari
Februari	24 februari	23 februari	23 februari
Maart	24 maart	23 maart	23 maart
April	24 april	23 april	23 april
Mei	22 mei (incl. vakantiegeld)	21 mei	21 mei (incl. vakantiegeld)
Juni	24 juni	23 juni	23 juni
Juli	24 juli	23 juli	23 juli
Augustus	24 augustus	24 augustus	24 augustus
September	24 september	23 september	23 september
Oktober	23 oktober	22 oktober	22 oktober
November	24 november (incl. eindejaarsuitkering)	23 november	23 november
December	22 december	21 december	21 december

* Uiterlijk de volgende werkdag na de betaaldatum wordt het salaris op de rekening van de militair of burgerambtenaar bijgeschreven.

** Heeft u een buitenlands rekeningnummer? Dan kan het wat langer duren voordat het geld op uw rekening staat. Het hangt af van het land en uw bank.

Mexicaanse Hond

'Send in the marines!', stuur de mariniers eropaf! Een gevlugelde uitdrukking die, tot vrij laat in de twintigste eeuw, bestorven lag in de mond van politiek en militair bevelvoerende kringen in Washington DC. Als grondbeginsel van de Monroe Doctrine¹ opende het de 'pearly gates' voor onder meer talloos vele moorddadige interventies in wat beschouwd werd als 'de achtertuin van Amerika': de Westelijke Hemisfeer, Latijns- en Caribisch-Amerika.

Om de Pax Americana, in dit geval de Pax Trumpiana, te herstellen in Venezuela dat een riante speelweide bood aan China, Rusland, Iran en, niet te vergeten Cuba, werd dit keer Delta Force ingezet. Bij het grote publiek bekend geworden door de gelijknamige film, uit 1986, met actieheld Chuck Norris in de hoofdrol.

In een holst-van-de-nacht-operatie, werd de Venezolaanse dictator Nicolás Maduro Moros, door het leger in het zadel gehouden na door hem verloren presidentsverkiezingen, van zijn bed gelicht en schielijk afgevoerd naar het Metropolitan Detention Center (MDC) in New York. Zo lig je tevreden te snurken in je presidentiële praalbed, zo lig je ongemakkelijk te mokken en somberen op een van wantsen en luizen vergeven brits in een detentiecentrum dat omschreven wordt als "een hel op aarde".

Hoewel hier volstrekt geen mededogen klinkt voor de bloedige, niemand ontziende potentiaat, moet toch ernstig worden gevreesd dat met deze actie, in ieder geval de Westelijke Hemisfeer, (opnieuw) is verworven tot 'cowboy saloon': de macht en snelheid van de gunslinger die zich soeverein en verheven acht boven elke (internationale) wettelijke beperking. Het is de essentie van de in Donroe Doctrine herdoopte Monroe Doctrine: plat, onbeschaamd en niets of niemand ontziend roofkapitalisme dat (olie)gewin boven alles stelt. De Pax Trumpiana: beleid dat gevoed wordt door de stellige en niet ironisch bedoelde uitspraak van The Donald, vorig jaar juni in het tijdschrift The Atlantic: "I run the country and the world." Oftewel: "Le monde c'est moi".

Europa, de Europese Unie, houdt zich intussen angstvallig op de Venezolaanse llanos (vlakte). Beducht om de Amerikaanse (MAGA) opperbevelhebber en zijn (ideologische) secondanten nog meer tegen zich in het harnas te jagen. In de periferie liet Spanje, de oude koloniale heerser in de Latijns-Amerikaanse regio, een krachtige veroordeling optekenen. De Griekse premier Kyriakos Mitsotakis maande critici van de raid op barse toon zich gedeisd te houden. Dit zou niet het moment zijn om de legaliteit van "recente acties" in twijfel te trekken.

5

Zo stil als het in de Westerse Europese dreven is, zo buitengewoon praatziek toont men zich in de Amerikaanse administratiekringen. Op het menu staat nu Groenland waarop Big Daddy Don zijn begerig oog heeft laten vallen. Stephen Miller, hoogmogend presidentieel adviseur Binnenlandse Veiligheid, sprak onomwonden over de annexatie van Groenland, 'by hook or by crook', nadat zijn vrouw een afbeelding van het Deense Inuit-eiland in de kleuren van de Amerikaanse vlag, had gepost op X. "In de wereld geldt het recht van de sterkste", sprak de man achter de imperiale ambities van de 'Lider Máximo', onverfroren.

De inname van Groenland door Washington betekent het "einde van de NAVO" klonk het stellig in de regeringsveste Christiansborg/Folketinget in Kopenhagen. Het betekent de definitieve deconfiture van de 76-jarige Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, waarvan, volgens watchers en commentatoren, in feite de overlijdensakte al vorig jaar tijdens de top in Den Haag werd ondertekend op de persconferentie van de Amerikaanse president. Overigens stelde zijn Franse collega Emmanuel Macron al in 2019 in een interview met The Economist² vast dat de NAVO "hersendood" was. Maar of hij, als de alliantie straks met een laatste zuchtje implodeert, een Dom Pérignon laat ontkurken om zijn gelijk te vieren, valt toch te betwijfelen.

In de Brusselse kwartieren van het eertijds geduchte bondgenootschap, is het intussen ongebruikelijk stil. Is de Trump-fluisteraar afgeschreven, in ongenade gevallen of gaat hij straks ijlings richting het Witte Huis om te redden wat er te redden valt? Als het gebeurt zal het immer wakkere journaal daar ongetwijfeld uitvoerig over berichten, naar wij vrezzen.

Een veilig en vredig 2026 toegewenst!

¹ Vernoemd naar de vijfde Amerikaanse president James Monroe (1817-1825) die als een van de eersten de deken van de Amerikaanse invloed wierp over de Latijns-Amerikaanse, Caribische regio.
² <https://tinyurl.com/ns36nztt>

Onenigheid bonden en staatssecretaris over eenzijdige vaststelling Groei Plan Defensie

De staatssecretaris van Defensie Gijs Tuinman, presenteerde in juni 2025 het voorstel 'Groe Plan Defensie' (GPD). Het betrof zijn reactie op een eerder besproken 'Bijlage groei', waarvan de staatssecretaris meende dat die nog niet ver genoeg zou gaan.

AAC

In zijn Groei Plan Defensie verwoordt Tuinman onder meer zijn definitie van het begrip 'uitbreiding' voor Defensie, hoe hij om wil gaan met heroverwegingen voor militairen en burgermedewerkers. Hij stelt verder voor om de norm voor kleinschalige organisatiewijzigingen te verhogen van 4 naar 50 functies. Dit alles met als doel om de 'SG-aanwijzing Uitvoering Reorganisaties Defensie (URD)' door het GPD te vervangen.

De afgelopen maanden hebben de vakbonden hierover meermaals met de staatssecretaris overlegd in het Sector Overleg Defensie (SOD). Door de vakbonden zijn diverse voorstellen gedaan om een zorgvuldige behandeling van reorganisatie- en uitbreidingsplannen, groot en klein, te borgen. Daarbij gaat het onder meer om:

- toegang van defensiemedewerkers tot het sollicitatieproces,
- een juiste functietoewijzing,
- tijdige bevorderingen,
- correcte toepassing van het afspiegelingsbeginsel voor burgermedewerkers
- en het juist hanteren van de datum begin geldigheid van eenheden.

Maar ook het betrekken van het sociaal beleidskader 2012, omdat ondanks het groeien van de defensieorganisatie boventalligheid kan voorkomen of wezenlijke effecten voor de plaats van tewerkstelling kunnen optreden.

Eenzijdig besluit staatssecretaris

In het SOD van 11 december 2025 heeft de staatssecretaris echter eenzijdig besloten het

'Groe Plan Defensie' vast te stellen. De vakbonden zijn hierover zeer ontstemd, omdat dit volgens hen afbreuk doet aan de zorgvuldige toepassing van en controle op het personeelsbeleid. Daarnaast zijn de bonden van mening dat er geen sprake is geweest van *open en reëel overleg*. Met name niet omdat de staatssecretaris, nadat er meerdere vergaderingen van het SOD zijn geweest, meende zijn in juni voorgestelde GPD zonder een enkele wijziging te kunnen vaststellen. De vakbonden zijn ook van mening dat dit volstrekt onnodig is, aangezien de huidige plannen al snel worden behandeld en doorgevoerd. De teneur in 'Den Haag' is contraire aan onze bevindingen in het land en de terugkoppeling van de defensieonderdelen.

Het probleem is volgens de bonden dan ook niet de afhandeling van hun kant maar de tijd die Defensie nodig heeft. Enerzijds de niet toereikende (kwalitatief en kwantitatief) aantallen instromend personeel om Defensie daadwerkelijk te

laten groeien. Anderzijds het vermogen van de organisatie om deze mensen in het geheel in te bedden. Dat geldt voor inwerken, het zogenoemde adaptievermogen, als voor de bedrijfsvoering om alles te organiseren. Verder hebben de vakbonden aangegeven bereid te zijn om het URD te herzien om sneller en eenvoudiger te reorganiseren. Daartoe was al in gezamenlijkheid een technisch werkverband opgericht met specialisten van de bonden én van Defensie. Het gezamenlijke rapport werd als 'Bijlage groei' aangeboden aan de Werkgroep AP waarna de bonden gezamenlijk aangaven van behandeling af te kunnen zien. Voor Defensie was deze verruiming echter nog onvoldoende en derhalve reageerde de werkgever met een brief waarin dit werd verwoord. Uiteindelijk leidde dit op 24 juni tot het veelgenoemde Groeiplan Defensie.

Uitermate vreemd

De ACOM vindt het op zijn minst uitermate vreemd dat de staatssecretaris eerst uitvoerig

met de bonden onderhandelt om tot overeenstemming te komen en vervolgens, als hij kennelijk zijn zin niet krijgt, aangeeft dat overeenstemming niet nodig is. Het onderwerp zou volgens hem slechts 'overleg-plichtig' zijn, weshalve hij eenzijdig besluiten kan zijn voorliggende GPD vast te stellen. Een vreemde gang van zaken temeer omdat bij de totstandkoming van het URD sociale partners van oordeel waren een onderwerp bij de

hand te hebben waarover wel degelijk overeenstemming moest worden bereikt.

Daarnaast hecht de ACOM aan afspraken maken en die dan ook waarmaken en nakomen. Over het huidige URD is indertijd overeenstemming bereikt tussen de sociale partners en voor de ACOM is het dan ook onbestaanbaar dat een van de vijf betrokken partijen nu de gemaakte afspraken als 'niet meer

van toepassing' terzijde schuift. Wij vinden dit een bestuurlijk onjuiste houding en het doet de vraag rijzen of met deze staatssecretaris überhaupt wel afspraken te maken zijn.

Tijdens het op 8 januari jl. aan dit onderwerp gewijde SOD, bleek andermaal dat de staatssecretaris voorrang geeft aan zijn zienswijze. Hij persisteert bij uitvoering van het Groei Plan Defensie, zonder overeenstemming met de Samenwerkende Centrales van Overheidspersoneel in de sector Defensie (SCO-Def). De staatssecretaris gaat ook niet mee met de SCO-Def om dit geschil ter arbitrage en advies voor te leggen aan de Advies- en Arbitrage Commissie Rijksdienst.

Voor meer informatie alsook alle relevante stukken en verslagen betreffende dit onderwerp kunt u terecht op onze website www.acom.nl.

**DELISSEN
MARTENS**

Advocaten
Belastingadviseurs
Mediators

7

Samenleven | in deze tijd.

De dynamiek van vandaag vraagt om raadgevers van deze tijd.

Meningsverschillen zijn zo oud als de mensheid. Maar de manier waarop we meningsverschillen zien, benaderen en oplossen, dat is tijdsgebonden.

Scan de QR code of ga naar www.delissenmartens.nl

T: + 31 70 311 54 11 | M: info@dm.nl

DM

Hoe doe jij het, hoe doe ik het?

Afgelopen november heb ik een symposium over militair ethiekonderwijs bijgewoond waar de sprekers waren: David Wetham van Kings college London, Andrew Bell van Stanford University, Deane-Peter Baker van The University of South Wales, en onze eigen hoogleraar militaire ethiek Lonneke Peperkamp.

Ieder van hen vertelde over de stand van zaken op het gebied van militair ethiekonderwijs in hun land. Deze column wil ik graag gebruiken om het een en ander hierover met jullie te delen. En wellicht leidt dit nog tot inspiratie.

David Wetham vertelde over de relatie tussen recht en ethiek, waarbij voor hem het verschil zit in de vraag die zij beantwoorden. Recht helpt bij het beantwoorden van de vraag "Mag ik...?" en ethiek gaat om de vraag "Zou ik...?"

David gaf aan dat de scenario's die zij tijdens hun lessen behandelen met de jaren zijn veranderd. Waar ze in 2015 nog naar 'non-war' scenario's keken, veranderde dat in 2020 naar "Hoe het oorlogsrecht toe te passen in de zogenaamde 'grijze zone' tussen oorlog en vrede in?". Net zoals bij ons zijn zij sinds 2025 weer veranderd richting scenario's die in de grootschalig oorlog kunnen spelen. Verder maakte hij een pleidooi om militair ethiekonderwijs uit het klaslokaal te halen en in oefeningen en praktijksituaties toe te passen.

Daarnaast gaf hij een antwoord op de vaker gehoorde vraag "Waarom moeten wij de regels volgen als anderen dat niet doen?". Nou, omdat het niet alleen om de ander gaat, maar ook om onszelf: het beschermt zowel anderen als onze eigen mensen. "Hoe gaat onze samenleving eruitzien als we dat niet doen?" en "Hoe ga je ermee om als je onethische dingen hebt gedaan?" zijn belangrijke overwegingen. En ook niet onbelangrijk; door zelf ethisch te handelen als commandant ondersteun je ook je personeel en dat hoort bij je werk als leider. David ziet ethisch handelen als een manier om invulling te geven aan 'mission command': Morele dilemma's helpen commandanten om hun waarden op hun personeel over te dragen.

Andrew Bell doet onderzoek naar de vraag of ethiekonderwijs houding en gedrag van militairen beïnvloedt. Hij heeft voor zijn onderzoeksgroepen uit drie officiersopleidingen vergeleken: de reguliere 4-jarige officiersopleiding, de parttime officiersopleiding voor reservisten en de kandidaat officiersopleiding van 3 maanden. Naast de duur van de opleiding zit er een verschil in de hoeveelheid militaire ethiek en humanitair oorlogsrecht die er tijdens de opleiding gegeven wordt. Hij vat dit samen onder 'normen van zelfbeheersing' en gebruikt morele dilemma's die zich concentreren op het spanningsveld tussen

drie belangrijke militaire waarden: bescherming van burgers, militair voordeel, en bescherming van eigen troepen. Het zogenaamde 'Trilemma' voor militairen.

Deane-Peter Baker gaf ons het Australische perspectief. Hij noemt militair ethiekonderwijs 'Ethical armouring', oftewel een 'ethische bepantsering' als bescherming voor eigen troepen. Militaire ethiek wordt behandeld naast factoren die (moreel) gedrag beïnvloeden. Ze hanteren een eigen ontwikkeld ethisch besluitvormingsmodel dat deel uitmaakt van hun ethiek doctrine. Daarnaast zijn zij gestopt met alleen het toetsen van kennis en richten zij zich op competentie. Dit geven zij vorm door meerdere kansen voor toetsen te geven, een casestudy ter analyse voor te schotelen, een essay met een militair ethiek onderwerp naar eigen keuze te laten schrijven, en ter afsluiting een mondeling gesprek over hetgeen zij geschreven hebben en de inhoud van de cursus.

Lonneke Peperkamp sloot het geheel af met haar zienswijze waarom militairen zich moreel verantwoord behoren te gedragen. Volgens haar gaat het om: het beschermen van individuele en collectieve waarden; het behouden van legitimiteit en vertrouwen; bescherming tegen psychische en morele verwondingen; en dat het ook positief bijdraagt aan ons militair vermogen en gevechtskracht.

Daarnaast waarschuwt zij dat we ons niet moeten blindstaren op alleen kennis, houding of zelfs op een 'goed' mens zijn. Dit zijn geen van allen garanties voor moreel verantwoord gedrag. Situationele factoren spelen een grote rol. Voorbeelden hiervan zijn de extreme omstandigheden in oorlogssituaties, maar ook de grotere politieke context en het risico dat militairen zich door politieke invloeden gerechtigd voelen om zich immoreel te gedragen. Denk hierbij aan politieke boodschappen die impliciet de voorwaarden scheppen voor immoreel gedrag. Ze benadrukt het belang van een goede balans tussen idealisme en realisme, meer empirisch onderzoek naar de effecten van militair ethiek onderwijs, maar ook zeker de politieke verantwoordelijkheid in het geheel.

Al met al was het een leerzaam symposium, waarbij ik weer nieuwe inzichten heb opgedaan en genoeg stof om over na te denken. Nu nog de toepassing. En hoe zit dit bij jullie?

**Jeanette de Weert, majoor.
Trainer en onderzoeker
Militaire Ethiek.
Faculteit Militaire
Wetenschappen/NLDA**

Wintertijd

'Alles heeft zijn uur, alle dingen onder de hemel hebben hun tijd.' Dit eerste vers van het derde hoofdstuk van Prediker, Oohelet, wordt van oudsher uitgelegd als zijnde dat alles relatief is, waarbij 'tijd' zoiets betekent als 'het juiste moment' of de 'geschikte tijd'. Prediker stelt onomwonden dat alle dingen en elke plaats hun (eigen) tijd hebben.

In dit vers worden twee leven-definiërende mechanismen genoemd, te weten tijd en plaats in de ruimte. Albert Einstein legde de fundamentele van de kwantummechanica door de relatie aan te tonen tussen tijd en ruimte, oftewel in gewoon Nederlands, hoe snel of langzaam de tijd verloopt is afhankelijk van de plaats waar het wordt gemeten.

Dus de tijd op de top van de Mount Everest loopt, door snelheid en zwaartekracht, sneller dan de tijd op zeeniveau, zo'n 170 nanoseconden per dag. Bij de lichtsnelheid staat de tijd zelfs stil, zoals voor een foton. Ik heb het opgezocht.

Daaruit maak ik op dat het uitmaakt hoe tijd wordt ervaren en beleefd, afhankelijk van de plaats waar je bent en hoe snel je je beweegt. Van oudsher verschilde de tijd in Nederland van plaats tot plaats. In elke plaats werden de klokken ingesteld op de plaatselijke middelbare zonnetijd. Omdat de zon in het oosten opkomt, was de tijd in het oosten later dan in het westen van het land. Bij de laatste winterzonnewende was er een verschil van een half uur tussen zonsondergang op de Wadden en die in Valkenburg. Dat heeft te maken met de kanteling van de aardas.

In 1884 was er een internationale conventie waar de huidige ordening van 24 tijdzones op de aardbol is ingevoerd. Nederland kwam geografisch te liggen in hetzelfde tijdgebied met IJsland, Ierland, Engeland, België, Luxemburg, Frankrijk, Portugal en Spanje: de West-Europese tijd. Landen waren niet verplicht om hun klokken aan de hen toebedachte zones aan te passen. Nederland koos ervoor om hierin niet mee te gaan en elke stad behield vooralsnog zijn eigen tijd. Zo was het in die dagen in Enschede een kwartier later dan

in Scheveningen.

In 1909 nam Nederland een nationale eenheidstijd aan, die was gebaseerd op de zonnetijd van Amsterdam. Het uitgangspunt was de meridiaan die liep over de Westertoren (4°53'01,95" Ooster Lengte). Vanaf toen was de tijd in Nederland ruim 19½ minuut eerder dan de tijd van Londen, die zich ontwikkelde tot de standaard. Bij passage van de grens met Duitsland moest de klok 40 minuten vooruit worden gezet.

Ik kwam als mens tot wasdom in de zonnetijd, de natuurlijke tijd van Amsterdam, waar ik ben geboren. De vroegste zonsopkomst in de zomer is daar kort voor 3.45 uur en de laatste zonsopkomst in de winter kort voor 8.15 uur. De laatste zonsondergang in de zomer is kort na 20.15 uur en de vroegste zonsondergang in de winter kort na 15.45 uur, in de zonnetijd, de natuurlijke tijd wel te verstaan.

Vanaf 1 juli 1937 werd de Nederlandse Tijd iets aangepast. Voortaan gold: om 12 uur 's middags in Nederland was het 12.40 uur in Berlijn (en de rest van Duitsland) en 11.40 uur in Londen (en de rest van Groot-Brittannië). Op 16 mei 1940 voerde het Duitse bewind de tijd van Berlijn in, de Midden-Europese Tijd. Bovendien werd op die dag de zomertijd van kracht, waardoor alle klokken dus in één keer een uur en veertig minuten vooruit dienden te worden gezet. Na de capitulatie van Nazi-Duitsland in 1945 werd de klok niet teruggezet naar de Nederlandse Tijd en bleef de Midden-Europese Tijd gehandhaafd. Het gevolg is dat we 's zomers feitelijk naar de tijd van de ten oosten van ons liggende naburige tijdzone leven.

Als de wijzers van de Westertoren op een zomerse dag op twaalf uur staan, is het in Amsterdam

eigenlijk tien voor half elf. En op een winterse dag is het dan eigenlijk tien voor half twaalf. De wintertijd ligt dus dichterbij onze natuurlijke tijd dan de zomertijd.

In de zomer leven we hier in Nederland derhalve met een verschil van zo'n 100 minuten met onze natuurlijke tijd en dat baart mensen zorgen. Er klinkt een steeds hardere roep om de zomertijd af te schaffen, tot in het Europese Parlement aan toe. Wetenschappers ondersteunen dit met onderzoek. Men heeft ontdekt dat een gezonde regelmaat niet het opgelegde ritme van de maatschappelijke klok volgt, maar het natuurlijke van de biologische klok, die de ritmes in het lijf aanstuurt. Die lichamelijke klok weet niks van zomer- of wintertijd, die doet alleen aan natuurlijke tijd, oftewel de tijd die zonnewijzers aangeven en die ook wel zonnetijd of ware tijd wordt genoemd, zo las ik bij Wilma de Rek in De Volkskrant van 26 oktober 2025.

Prediker zegt dat ik mijn uur heb en mijn plaats onder de hemel. De zonnewijzer aan mijn huis geeft mijn natuurlijke tijd aan op 5°3'25.236" Ooster Lengte en toont mij dat 's zomers pas om 13.39 uur en 46 seconden de zon op zijn hoogste punt staat, dat de zon derhalve later opkomt dan gezond is en later dan gezond is, ondergaat. Over de gevolgen van het niet te leven naar het uur op eenieiders plaats onder de hemel, kom ik later te spreken.

Thom van der Woude
Krijgsmachtaalmoezenier

Dit jaar nieuwe regelgeving verwacht voor medezeggenschap om mee te werken

Voor de medezeggenschap wordt 2026 een vol jaar. Op verschillende vlakken zit er vernieuwde regelgeving aan te komen waarmee de medezeggenschap te maken kan krijgen.

Zo is tussen Defensie en de Samenwerkende Centrales van Overheidspersoneel in de sector Defensie (SCO-Def) in 2025 overlegd en voor 2026 overleg gepland over:

- het Besluit Medezeggenschap Defensie (BMD);
- de werk- en rusttijdenhoofdstukken in AMAR en BARD;
- en de regeling Uitvoering Reorganisaties Defensie (URD).

Vernieuwen BMD

Bij het BMD 2008 overleg van de SCO-Def met Defensie in 2025, is in hoofdzaak gesproken over het duidelijker maken van de regels en/of de toelichting op de regels die in het BMD staan. Het doel is het begrip en gebruik van het BMD makkelijker te maken. Denk daarbij aan artikel 29 met daarin de onderwerpen waarover het HDE bij voorgenomen maatregelen aan de MC advies moet vragen.

Ook de handleiding BMD met daarin verwijzingen naar geschillen die gevoerd zijn, wordt besproken en aangepast. Even belangrijk zijn het intensiveren/anders aanpakken van de medezeggenschapsscholing, onder andere voor wat betreft doelgroepen. Zo zullen hoofden diensteneerheid (HDE-en) beter toegerust worden voor hun medezeggenschapsactiviteiten. Onze wens is datzelfde te doen voor de HR-ondersteuners van het HDE en direct leidinggevenden. De definitieve vorm en duur van de scholing is nog niet besloten. Medezeggenschapstrainingen van SBI en de medezeggenschapsinfo binnen Defensie zullen worden aangepast aan de nieuwe regelgeving en gemaakte afspraken. Als het overleg over het BMD en de medezeggenschap in bredere zin is afgerond, zullen zowel Defensie als wij (ACOM) daarover communiceren.

Vernieuwen werk- en rusttijdenregels bij Defensie

De huidige werk- en rusttijdenhoofdstukken in het Algemeen Militair Ambtenaren Reglement (AMAR) en het Burgerlijk Ambtenaren Reglement Defensie (BARD) zijn al rond de 25 jaar oud. Deze moesten allang vernieuwd worden vanwege wijzigingen in de Arbeidstijdenwet (ATW) en het Arbeidstijdenbesluit (ATB). Zo voldoen de bepalingen in de regelgeving van Defensie voor aanwezigheidsdiensten en die voor de maximale arbeidsduur per week niet. Rond 2000 is besloten dat de werk- en rusttijdenhoofdstukken van AMAR en BARD zelfdragend zouden zijn. Zelfdragend betekent dat alle regels

voor werk- en rusttijden bij Defensie in het AMAR en BARD staan. Bij het maken en controleren van roosters hoeft de Arbeidstijdenwet en het Arbeidstijdenbesluit niet geraadpleegd te worden. Hoe hebben de SCO-Def en Defensie dat voor elkaar gekregen of gedaan?

Defensie en de SCO-Def hebben alle regels uit de ATW en ATB die van toepassing zijn op Defensie overgeschreven in AMAR en BARD en daar de regels die alleen gelden voor Defensie aan toegevoegd.

Een zelfdragende regeling is makkelijk voor een roostermaker, de medewerker die wil controleren of zijn/haar rooster aan de regels voldoet en ook voor de medezeggenschap die samen met het HDE bepaalt wat voor rooster bij de eenheid werkt. Die hoeven daarvoor alleen in de Defensieregels te kijken.

Echter zoals al aangegeven zijn ATW en ATB na 2000 aangepast. Op sommige punten zijn ze ruimer dan AMAR en BARD maar op het punt van aanwezigheidsdiensten en maximale arbeidsduur per week zijn ze strenger geworden.

Nu is het ruimer worden van ATW en ATB geen probleem voor de Defensieregelgeving. Tenslotte voldoet die op die punten nog steeds aan de wet (ATW en ATB). Maar daar waar het strenger is, moet de regelgeving van Defensie aangepast worden. Daarover hebben Defensie en de SCO-Def meerdere keren tussen 2006 en nu overlegd, maar daarover geen overeenstemming bereikt (o.a. vanwege: geen overeenstemming, opschorting van het overleg in verband met arbeidsvoorwaarden).

In 2025 is het overleg over werk- en rusttijdenregelgeving bij Defensie weer opgestart.

De uitgangspunten van Defensie zijn: de ATW en ATB gebruiken en alleen voor de uitzonderingen eigen regelgeving. Dat betekent de grotere flexibiliteit van de ATW en ATB invoeren (bijv. werken tot max 12 uur per dag). Ook betekent dat geen zelfdragende Defensieregeling meer. De ACOM is voorstander van nog wel een zelfdragende regeling. Dit om te voorkomen dat wanneer de arbeidstijdenwet en het arbeidstijdenbesluit ooit weer ruimer worden,

- bijvoorbeeld vaker 12 uur werken of zelfs nog langer op een dag,
- langere maximum arbeidsduur per week,
- minder rust,

dat dat ingevoerd kan worden zonder dat met de SCO-Def moet worden overlegd. Dat moet bij een zelfdragende regeling wel. Bij een zelfdragende regeling is ook positief dat de gebruiker alleen de regelgeving van Defensie nodig heeft en niet ook nog ATW en ATB moet raadplegen. Wat het gaat worden, weten we nog niet. Wij zullen u daarover te zijner tijd nog informeren.

Vernieuwen regelgeving voor reorganisaties

U heeft het vast meegekregen. In 2025 hebben Defensie en de SCO-Def overlegd over het aanpassen van de regeling Uitvoering Reorganisaties Defensie (URD). De wens van zowel de SCO-Def als Defensie was het kunnen verkorten van de doorlooptijd van reorganisatietrajecten.

Het URD stamt uit 2013, een tijd waarin reorganisaties nog vaak het gevolg waren van bezuinigingen op Defensie. Inmiddels moet Defensie uitbreiden en heeft ze daar meer budget voor. Samen hebben reorganisatiespecialisten van Defensie en SCO-Def in een technische werkgroep een verbetering van de uitvoering van een verkort traject voorgesteld voor reorganisaties als gevolg van uitbreiding. De staatssecretaris zelf vond de verbetering van het verkorte traject niet genoeg tijdswinst opleveren en heeft aangegeven met een eigen voorstel (Groeiplan Defensie, GDP) door te gaan. Het voorstel van de staatssecretaris is dat reorganisatietrajecten niet meer vanaf 5 gewijzigde functies in het Georganiseerd overleg met de SCO-Def besproken moeten worden, maar pas vanaf 50 gewijzigde functies. Verder wil de staatssecretaris een andere definitie gebruiken voor een uitbreidingsreorganisatie.

De specialisten van Defensie en SCO-Def gebruiken deze definitie in hun voorstel bijlage Groei:

Onder uitbreiding van de organisatie verstaan we een groei van de formatie waarbij in het beleidsvoornemen de intentie is uitgesproken dat in de functievergelijkingstabel alleen sprake is van functies met transitiecode 2+ en 3.

In het Groeiplan Defensie (GPD) gebruikt de staatssecretaris deze definitie:

Een wijziging in de structuur en/of omvang van de Organisatie of een deel daarvan, die nodig is om een nieuwe taak uit te kunnen voeren, dan wel meer capaciteit nodig te hebben voor een bestaande taak omdat deze opdracht in omvang toeneemt. De wijziging betreft voornamelijk nieuwe functies dan wel uitbreiding van bestaande functies.

Hoe de bij de URD behorende documenten uiteindelijk zullen worden, is nog niet bekend. De SCO-Def hebben een vergade-

ring van het SOD laten uitschrijven die ertoe zou kunnen leiden dat ze de Advies- en Arbitrage Commissie Rijksdienst (AAC) verzoeken om een uitspraak over het eenzijdige besluit van de staatssecretaris om zijn eigen Groeiplan Defensie te gaan volgen.

Ondanks dat medezeggenschapscommissies (MC's) een andere taak hebben dan de SCO-Def bij reorganisaties, namelijk de bedrijfsvoering versus de personele aspecten, kunnen personele aspecten die bij een reorganisatie niet goed zijn geregeld gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering en het goed functioneren van de eenheid. De voorstellen van de SCO-Def voor de reorganisatietrajecten zien toe op onder andere de toegang van defensiemedewerkers tot het sollicitatieproces, een juiste functietoewijzing, tijdige bevorderingen, het toepassen van het sociaal beleidskader 2012 (boventaligheid en effecten plaats van tewerkstelling). Voor deze aspecten is het belangrijk dat de SCO-Def betrokken zijn bij reorganisaties. Als bij grotere wijzigingen tot 50 functies de SCO-Def niet betrokken worden en na de reorganisatie blijkt dat functies anders gewaardeerd worden, kunnen medewerkers bij nader inzien op een functie zitten bijvoorbeeld in een lagere rang/schaal. Hoe dat dan bij steeds grotere aantallen achteraf opgelost moet worden, is de vraag.

Bijeenkomst(en) ACOM voor MC-leden

In 2026 zullen wij één of meer bijeenkomsten voor onze MC-leden organiseren waarin wij deze onderwerpen samen willen doorspreken. Medezeggenschap en vakbond kunnen elkaar met kennis ondersteunen. Dus tot ziens op onze MC-bijeenkomst(en). En tot die tijd, weet u ons te vinden. Neem contact op als u vragen of opmerkingen heeft.
E-mail: info@acom.nl en tel. 030-2020320.

Overzicht MC-verkiezingen

Defensie-onderdeel	Eenheid	Verkiezingen	Opgeven vóór
COMMIT	JIVC/Generieke IT en Infrastructuur	14 januari	Gesloten
CLAS	OTC Genie	22 januari	Gesloten
COMMIT	COMMIT/JIVC/POM IT	28 januari	Gesloten
CZSK	Zr.Ms. Tromp	2 februari	Gesloten
CZSK	P&O	3 februari	Gesloten
KMar	Pi-NL	16-20 februari	Gesloten
CZSK	Stafgroep	18 februari	Gesloten
CZSK	Zr.Ms. De Ruyter	23 februari	Gesloten
CLRS	MGLC	24 februari	12 februari
COMMIT	COMMIT/JIVC/ICS	24 februari	20 januari
KMar	STC KMar	16-20 maart	6 februari
COMMIT	COMMIT/JIVC/GIS	25 februari	Gesloten
CLAS	Matlogco S&A	25 maart	4 februari
CLAS	Staf Matlogco	25 maart	4 februari
DOSCO	FMW/NLDA	6 april	23 februari

Medewerkers mogelijk opnieuw ernstig benadeeld door fouten Defensie

Sinds in augustus duidelijk werd dat, ondanks eerdere toezeggingen, de invoering van de TODA-achteraf (TODA) chaotisch dreigde te verlopen, heeft de ACOM herhaaldelijk aangedrongen op aanhouden van de verdere invoering. Eerst moest zeker worden gesteld dat de bedrijfsvoering op orde zou zijn om nieuwe fouten, onduidelijkheden, bevoorschotting of onterechte betalingen te voorkomen.

Deze oproep werd door Defensie én de overige vakbonden meermaals gebagatelliseerd en terzijde geschoven. Defensie sprak zelfs van het gezamenlijk nemen van een "sprong in het diepe". Hoe diep en niet te overzien die sprong inmiddels blijkt te zijn, bleek in de maand december 2025. Zie hiervoor ook eerdere berichten aangaande dit onderwerp op onze website, waaronder: <https://www.acom.nl/nieuws/opgelet-vervolg-invoeren-tod-achteraf/>

Nieuwe problemen, ondanks geruststellende woorden

Tijdens de vergaderingen van de Werkgroep Algemeen Personeelsbeleid (WG AP), verzekerde Defensie ons herhaaldelijk dat de invoering "bijna overal goed verliep". Op ons verzoek om vooral inzage te geven in de punten waar het niet goed ging, kwam geen reactie, er zou immers, volgens Defensie, geen sprake zijn van enig risico. Maar in de week voor Kerst werden wij, door de vele

reacties van leden, opnieuw geconfronteerd met een fout in de invoering van de TODA.

- Wat ging er deze keer mis?

Met het salaris van december 2025 is bij militairen van de Koninklijke Marechaussee een uitbetaling ingevolge TODA gedaan. Defensie heeft inmiddels bevestigd dat deze uitbetaling ten onrechte heeft plaatsgevonden. Sowieso wordt voor deze groep de TODA überhaupt pas op 1 januari 2026 ingevoerd. Er zou dan ook helemaal nog geen nabetaling mogen worden gedaan. Als dit pas in 2026 had plaatsgevonden, was er in ieder geval niet uitbetaald in een ander jaar dan waarin teruggevorderd wordt.

- De oorzaak

In december 2025 is de herberekening TODA uitgevoerd over de periode 1 januari 2023 t/m 31 juli 2025. Daarbij is gebleken dat bij KMar-medewerkers TODA is uitbetaald, terwijl er in werkelijkheid niet op onregelmatige tijden

is gewerkt.

De fout zit in het roostersysteem:

- In de dienstroosters van militairen werkzaam bij de KMar staan ook diensten gepland op feestdagen terwijl mensen niet daadwerkelijk op die dagen hebben gewerkt.
- In de herberekening is geen rekening gehouden met deze feestdagen.
- Daardoor is er TODA berekend en uitbetaald over feestdagen waarop geen dienst werd gedraaid.

Wel terugvordering maar later

Op woensdag 17 december hebben wij tijdens de rondvraag in de WG AP direct opheldering gevraagd. De voorzitter erkende dat er opnieuw dingen mis zijn gegaan en gaf aan dat er nog geprobeerd werd de onterechte betalingen tegen te houden.

Defensie heeft inmiddels bevestigd dat de onterechte uitbetaling in december 2025 definitief heeft plaatsgevonden bij ruim 1600 medewerkers van de Koninklijke Marechaussee. Het is de werkgever niet gelukt om deze betaling nog op een beheerste en verantwoorde wijze tegen te houden. Wel is besloten de terugvordering niet al in januari 2026 uit te voeren. De terugvordering is dus niet van de baan maar vindt op een later moment plaats. Dit besluit is mede tot stand gekomen na aandringen van de ACOM.

Volgens Defensie zal een zorgvuldig en goed doordacht plan van aanpak worden ontwikkeld voor deze herstelactie, waarbij rekening wordt gehouden met de financiële

en fiscale gevolgen voor de betrokken medewerkers. In de WG AP van 10 februari zal de werkgever hierop terugkomen maar wat ons betreft gaan we hier eerder over in gesprek met Defensie. Want dit lijkt op een kwestie van tijdkopen.

Wrang

Hoewel het uitstellen van de terugvordering enige lucht geeft, constateren wij dat deze zorgvuldigheid veel eerder had moeten worden betracht. Het is wrang dat Defensie nu spreekt over een zorgvuldige en doordachte aanpak, terwijl bij de invoering van de TODA als geheel bewust is gekozen voor een sprong in het diepe. Juist die keuze heeft geleid tot de huidige situatie, waarin medewerkers worden geconfronteerd met onterechte betalingen,

onzekerheid over het moment van terugvorderen en mogelijk langdurige fiscale nadelen. Dat Defensie pas na aandringen van de ACOM nu meer voorzichtigheid wil betrachten, bevestigt opnieuw dat onze eerdere waarschuwingen terecht waren.

Belastingtechnisch nadeel

Omdat de uitbetaling in een eerder belastingjaar heeft plaatsgevonden, moet het netto uitgekeerde bedrag bruto worden teruggevorderd. Volgens Defensie is dit een verplichting vanuit de Belastingdienst.

Dat betekent dat u mogelijk meer moet terugbetalen dan u heeft ontvangen. U heeft dan te veel loonbelasting betaald. Dit kunt u, aldus Defensie, pas in 2027 terugvragen via de aangifte Inkomstenbelasting over 2026.

Ondersteuning Belastingservice

Als lid van de ACOM kunt u gebruikmaken van de gratis Belastingservice die ACOM aan haar leden aanbiedt. Deze service kan u ondersteunen bij het correct verwerken van de terugbetaling en het terugvragen van de te veel

betaalde loonbelasting in uw aangifte Inkomstenbelasting. Wordt u als ACOM-lid geconfronteerd met een onterechte uitbetaling of terugvordering? Meld dit dan zo snel mogelijk bij ons via info@acom.nl. Wij zullen u verder ondersteunen.

Tot slot

Wij zijn, op zijn zachtst gezegd, zeer ontstemd over het voortdurende gestuntel van Defensie bij de invoering van de TODA. Deze situatie had volledig voorkomen kunnen worden als men in een vroeg stadium onze waarschuwingen in acht had genomen. In plaats daarvan koos de werkgever samen met de andere bonden voor "een sprong in het diepe", met voor u als medewerker ingrijpende gevolgen. Nu maar hopen dat bij de invoering de "sprong in het diepe" niet gaat eindigen in het luchtledige.

Kijk op: <https://www.acom.nl/nieuws/opgelet-vervolg-invoeren-tod-achteraf/> voor de verslagen van de WG AP van 9 september en 11 november 2025 alsook voor het bericht van Defensie aan de medewerkers.

Sociale partners SOD veel te laat geïnformeerd over ABP-document

Wijziging Pensioenreglement ABP 2026 roept vragen op!

De afgelopen maanden ontvouwde zich rond de wijziging van het Pensioenreglement militairen per 1 januari 2026 een proces dat bij de ACOM grote vragen oproept. Niet alleen over de inhoud van de voorgestelde wijziging, maar vooral ook over de wijze waarop Defensie dit traject heeft doorlopen. Transparantie en zorgvuldigheid lijken opnieuw het kind van de rekening te zijn.

Pensioenfonds ABP stelt op 3 november 2025 een notitie op met een voorstel tot wijziging van het Pensioenreglement. Dit inclusief een zogenaemde 'fiscale glijclausule'. Deze notitie is op dat moment gestuurd aan Defensie én de Pensioenkamer.

SOD veel later geïnformeerd

Op 13 november 2025 wordt het wijzigingsvoorstel besproken in de Pensioenkamer. Uit het vastgestelde verslag blijkt niet alleen dat

het voorstel daar op tafel lag, maar ook dat het ABP met zoveel woorden aangeeft dat Defensie het stuk reeds in bezit heeft. Tegelijkertijd wordt ook vastgesteld dat het Sectoroverleg Defensie (SOD) de stukken nog niet heeft ontvangen.

Meer dan drie weken later, op 27 november 2025, stuurt Defensie het wijzigingsvoorstel door naar de leden van de Werkgroep Postactieven (WG PA). En ook nog verge-

zeld van een piepprocedure en een uiterste reactietermijn van tien werkdagen. In de betreffende brief geeft Defensie bovendien aan, "dat met het oog op de tijdige publicatie in de Staatscourant het wenselijk (is) dat sociale partners in de WG PA ook zo spoedig mogelijk duidelijkheid kunnen geven of zij akkoord gaan met het wijzigingsvoorstel voor de militaire pensioenregeling".

De vraag dringt zich op wat er is

gebeurd tussen 3 en 27 november? Waarom werd de WG PA pas zo laat geïnformeerd, terwijl het voorstel al was besproken in de Pensioenkamer en Defensie het document aantoonbaar eerder in bezit had? Defensie gaf tijdens de vergadering van de WG PA aan dit nog nader te gaan onderzoeken. Het zegt genoeg dat ACOM Defensie op dit manco moest wijzen en het 'klaarblijkelijk' Defensie zelf niet was opgevallen. Of het hier gaat om een knap staaltje toneel of een totaal gebrek aan regie binnen het ministerie van Defensie, zal op een later tijdstip wel blijken.

Sociale partners SOD opnieuw buitenspel

In het verslag van de Pensioenkamer van 13 november wordt expliciet aangegeven dat de sociale partners binnen het SOD, de wijziging van het Pensioenreglement nog niet hebben ontvangen. Dat raakt de kern van overleg met betrekking tot wijzigingen in het Pensioenreglement waarin de Pensioenkamer en het SOD tot elkaar veroordeeld zijn. Het SOD hoort geen sluitstuk te zijn, maar een volwaardige schakel in het besluitvormingsproces.

Dat Defensie (en in mindere mate ook de Pensioenkamer) dit laat gebeuren en vervolgens de WG PA onder tijdsdruk zet met een piepprocedure, is op zijn minst onzorgvuldig en wekt de indruk dat de ruimte voor inhoudelijke beïnvloeding bewust is beperkt.

Inhoudelijk: een brug te ver

Los van de procedure heeft ACOM fundamentele bezwaren tegen de

voorgestelde tekst van de wijziging. In het voorstel staat onder meer:

- dat ABP met werkgevers- en werknemersorganisaties zou overleggen over aanpassingen;
- dat aanpassingen zo nodig met terugwerkende kracht kunnen plaatsvinden;
- en dat aan de Pensioenregeling zoals die vóór aanpassing gold geen rechten of aanspraken meer kunnen worden ontleend.

Dat is voor ACOM onacceptabel. ACOM overlegt niet met het ABP over de inhoud van de Pensioenregeling. Dat overleg vindt plaats tussen sociale partners in het SOD. Het ABP voert slechts uit en heeft geen rol aan tafel in het SOD.

Het belangrijkste bezwaar zit in de mogelijkheid tot aanpassing naar het verleden toe, waarbij opgebouwde rechten eenvoudigweg kunnen verdwijnen. Dat raakt de rechtszekerheid van onze leden in het hart.

Door inzet ACOM duidelijk signaal naar Pensioenkamer

Tijdens de WG PA van 16 december 2025 bleek ACOM de enige bond die niet kon instemmen met deze wijziging per 1 januari 2026. Door de opgelegde tijdsdruk en het argument dat een wijziging vanuit de WG PA zou leiden tot uitstel van publicatie in de Staatscourant en derhalve de wijziging op 1 januari 2026 niet zou kunnen plaatsvinden, stemde een meerderheid alsnog in. Die instemming is echter niet blanco. In de brief die Defensie naar aanleiding

van deze vergadering aan de Pensioenkamer stuurt, is expliciet vastgelegd dat het SOD van mening is dat de tekst vanaf 2027 anders moet luiden en dat instemming voor 2026 niet mag worden gezien als structurele goedkeuring.

Geen incident, maar patroon?

Helaas is dit niet de eerste keer dat belangrijke pensioendocumenten de WG PA te laat bereiken. Ondanks duidelijke afspraken dat alle documenten zo snel mogelijk met zowel de Pensioenkamer als het SOD worden gedeeld, ontstaat er geregeld een situatie waarin blijkt dat de vakbonden aan de kant Defensie niet tijdig over documenten beschikken. Ze worden op die manier onder druk worden gezet om 'tijdig' akkoord te gaan met voorstellen die feitelijk al in een vergevorderd stadium verkeren of veel eerder in open- en reëel-overleg tussen de sociale partners in de WG PA of het SOD besproken hadden kunnen worden.

Slordigheid of bewuste strategie?

De ACOM blijft dit scherp volgen. Niet alleen omdat het hier gaat om tekst in het Pensioenreglement, maar omdat het raakt aan de zekerheid van opgebouwde pensioenrechten van militairen, gewezen militairen en hun nabestaanden. Mede gelet op de transitie naar het nieuwe Pensioenstelsel, waar de ACOM om meerdere redenen ook niet mee heeft ingestemd, blijven wij de hele procedure met betrekking tot de transitie naar het nieuwe Pensioenstelsel nauwlettend voor u volgen.

Zie onze website www.acom.nl voor:

- het wijzigingsvoorstel Pensioenreglement militairen per 1 januari 2026
- de reactie van de CCOOP
- de brief van Defensie aan de Pensioenkamer

IGK Boots: 'Er is geen sterke krijgsmacht zonder een sterke samenleving' (Slot)

"Wij staan prima op het ijs om het werk van vandaag te doen. Maar naarmate de organisatie groter wordt zullen wij ook, qua capaciteit, moeten meegroeien om het allemaal te kunnen bijbenen." Aan het woord is viceadmiraal Boudewijn Boots, Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht/Inspecteur der Veteranen/Inspecteur der Reservisten (korte tijdshalve verder aangeduid als IGK).

"Net als alle onderdelen binnen Defensie zijn ook wij aan het nadenken over onze rol als toegevoegde waarde in tijden van oorlog", vult de IGK aan.

Mocht het onverhoopt oorlog worden dan ziet viceadmiraal Boots zich "veel dichterbij de troepen en het front en met een veel hogere frequentie pendelen tussen waar de gevechten plaatsvinden en waar de besluiten genomen worden. Zie zozeer op het politieke maar meer op het militair-operationele domein."

"Als organisatie zijn we aan het uitvinden hoe we vijf jaar lang in oorlogstijd het beste draaien. Dat gebeurt, *bottom up*, samen met de staf: hoe zien we ons werk, - het is wellicht niet slim om met z'n allen op een plek te blijven werken. Op afstand werken kan prima, maar dat is een proces."

Samenwerking Defensie en bedrijfsleven

Defensie en het bedrijfsleven streven naar intensivering en optimalisering van hun samenwer-

king. Daar wordt de laatste jaren door beide partijen hard aan getrokken. Ook de IGK laat geen gelegenheid voorbijgaan in zijn contacten met CEO's van (defensie) bedrijven, om te sonderen hoe over en weer de handen ineengeslagen kunnen worden en men elkaar wederzijds helpen kan. Het zijn in feite "oneigenlijke activiteiten" voor de IGK. Maar Boots benadrukt dat hij deze 'nevenactiviteiten' in alle openheid en transparantie ontplooit. Richtsnoer is altijd "het faciliteren van mogelijkheden en contacten voor de militairen, het ministerie, de CDS."

Jarenlang werd de defensie-industrie ofwel de veiligheidsindustrie, door de bancaire sector geschuwd en gemeden als de spreekwoordelijke pest. Die bejegening heeft geresulteerd in een als 'kwijnend' aan te merken bedrijfstak. Vanuit die 'achterstandspositie' moet nu een inhaalslag worden gemaakt, zeker als het gaat om investeringen gelet op langjarige opdrachten die in het verschiep liggen. Langlopen-

de contracten zoals defensie die kan bieden. De IGK erkent dat Nederland in dat opzicht aan de bak moet maar hij gelooft niet over de gehele linie in een *'Alleingang'* van ons land. Hoewel 'Nederland op de solotoer' in bepaalde categorieën best mogelijk en wellicht verkieslijk is.

"Er zijn technologiegebieden waarin we echt de beste willen worden, maar er zijn uiteraard ook gebieden waarvan wij minder directe *knowhow* in huis hebben. Daar zijn we aangewezen op samenwerking", licht de IGK toe. "Waar mogelijk kom ik dus buiten mijn 'IGK-bubbel', om het zo te noemen. Ik probeer op die manier nog meer te helpen om de man of vrouw op de werkvloer zo snel mogelijk te voorzien van het benodigde materieel zodat ze kunnen oefenen en trainen en gereed zijn."

Defensie beschikt nu weliswaar over meer financiële armslag maar het vergt toch tijd om het nodige materieel te verwerven (de vraag is groot en er is nauwelijks sprake van 'confectie' aanbod). Mensen zouden door het niet voorhanden zijn van voldoende materieel hun werk niet naar behoren kunnen doen. Krijgt u daar ook steeds klachten over?

"Er wordt steeds minder geklaagd over gebrek of tekort aan materieel. Maar nog steeds over het lang moeten wachten op de benodigde spullen. Je ziet overal dat er verbetering is voor wat betreft het werk kunnen doen. Ik zeg niet dat het allemaal is opgelost maar we zijn wel echt aan het verbeteren en op de goede weg. Het is waar dat de levering wat langer duurt dan vroeger en de leveringszekerheid is

niet op alle vlakken even goed, - dat zie ik. Het doet pijn omdat veel mensen de professionele druk, de professionele verantwoordelijkheid voelen om snel meer te kunnen in verband met de focus op hoofdtaak 1. Men zit, merk ik tijdens werkbezoeken, met smart te wachten op nieuwe systemen, nieuw materieel om te kunnen incorporeren, oefenen en trainen. Het is een bekend probleem. Maar er wordt hard gewerkt, bestuurlijk, qua wetgeving, om de zaken sneller af te kunnen wikkelen. Ik probeer daar op de werkvloer wat meer begrip en geduld voor te vragen. Want ik weet dat de bestellingen zijn gedaan, het geld is daarvoor uitgegeven en de spullen zullen wel aankomen."

Macht en respect

De IGK zou veel weg hebben van een 'papieren tijger'. Wel moreel gezag maar zijn adviezen, gevraagd en ongevraagd, kan men in de wind slaan. Bij zijn aantreden als IGK zei luitenant-generaal b.d. Hans van Griensven het zo: *"Eigenlijk zijn we een koning zonder rijk. De IGK heeft veel invloed, maar geen macht. Het is aan iemand anders om actie te ondernemen. Ik heb geen duim-schroeven om iemand te dwingen dingen te doen. Ik kan wel naar eer en geweten iemand een spiegel voorhouden."*

Hoewel de huidige IGK de geest van de typering begrijpt en aanvoelt, heeft hij meer oog voor de positieve aspecten. "Ik denk dat ik wel macht heb. Geen gezag maar wel respect. Kijk, als we laten zien dat we het oordeel van de IGK niet serieus nemen kunnen we het instituut net zo goed opheffen!"

Hoe is de 'controle' geregeld op de daadwerkelijke uitvoering van kwesties die door de IGK aan de orde zijn gesteld?

IGK Boots: "Wij vragen altijd om appreciatie en terugkoppeling aan commandanten naar aanleiding van onze bevindingen tijdens de werkbezoeken. Niet allemaal zijn

even responsief maar uiteindelijk komt het allemaal wel in orde. Twee keer per jaar schuif ik aan in de raad van een defensieonderdeel, - alle onderdelen hebben zo'n raad. Dat geldt ook voor DOSCO (Defensie Ondersteuningscommando) en COMMIT (Commando Materieel en IT). Ik vraag om een half uur spreektijd. Een kwartier lang heb ik het dan over mijn bevindingen. Daarna stel ik de vraag wat er allemaal mee gebeurd is of gebeurt. Het is mooi als ik dan de appreciatie kan oplezen maar dat is niet altijd het geval. Maar ik laat niet los! - daar komt de pitbull om de hoek kijken. En als ik het mis heb dan hoor ik het graag, - ik heb de wijsheid niet in pacht en moet kritisch naar mezelf en mijn staf toe blijven. Overigens heb ik veel meer aan een dialoog dan dat ik eis dat problemen etc. morgen worden opgelost. Bovendien, als het echt nijpend wordt, heb ik nog wat achter de hand: de minister en de Tweede Kamer. Een keer per jaar praat ik publiek met de Kamer om te zorgen dat zij de politieke druk kunnen verhogen als dat nodig is."

Wat zal na ommekomst van uw ambtsperiode het kenmerkende zijn van het 'IGK-tijdperk Boots'?

"Wat ik heel graag zou willen, maar dat zal wel niet helemaal lukken, is dat ze zeggen: 'Goh, je zag hem wel overal. Hij zei minder dan zijn voorgangers, - het was ook een andere tijd -, maar als hij wat zei dan had je het beter ook te doen. Ik probeer ook te doseren, want er gebeurt natuurlijk een heleboel en soms loopt het hoofd van de mensen om door de grote hoeveelheid zaken die zich aandienen. Daarom: doseren, wat meer denktijd inlassen en gebruiken om weloverwogen in actie te komen en beslissingen te nemen. Ik hoop van harte dat ik daarin slaag."

Viering 80-jarig bestaan met spork en klapmok

Bij de viering van het tachtigjarig bestaan van het instituut Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht/Inspecteur der Veteranen/Inspecteur der Reservisten, had Boots een ongewone verrassing in petto voor zijn gasten. Hen wachtte niet het voorname comfort van het Zwaluwenberg-landhuis. Nee, in plaats van een chique 'brokaat, kristal, zilver-champagne-feestmaaltijd', werd het gedistingeerde gezelschap

door militairen in gevechtscloeding (gereed voor het slagveld) welkom geheten en voorzien van spork en klapmok, het bos in gedirigeerd voor een operationele briefing. Een serieus gesprek over oorlog in aanwezigheid van de Oekraïense IGK-counterpart Olha Reshetylova, de ambassadeur van Oekraïne Andriy Kostin en zijn defensieattaché kolonel Yuri Herachenko. Ook zij mochten zich tegoed doen aan de traditionele marine nasi-hap uit de keukenwagen, geserveerd op kartonnen bordjes.

"Defensie zit in een ongekende transitie," hield de IGK zijn gasten voor, die hij ook uitdaagde mee te denken over vraagstukken van bijvoorbeeld hybride (oorlogs) dreiging.

"Het was wel de boodschap waarvan ik vind dat het daar nu hoog tijd voor is," blikte de IGK terug op zijn verjaardagspartijtje te velde. Boots heeft er vertrouwen in dat zijn tachtigjarige instituut een mooie toekomst wacht. "Ik ben ervan overtuigd dat als ik of mijn opvolger het niet verkloten, wij nog altijd een instituut IGK zullen hebben en houden. Ik zie in alle 'tijdgeesten' het belang en de rol van de IGK. Net na de oorlog toen wij de opbouw versneld oppakten met een enorme groeiopgave en de overtuiging 'noot meer oorlog!' Of het nou tijdens de Koude Oorlog was waarin we scherp moesten blijven, minder discussie hadden over bestaansrecht maar wel over cultuur, lange haren, dienstplichtigen etc. Of de bezuinigings- en missieperiode van de laatste jaren, waarin we overeind en relevant probeerden te blijven, of nu met de groeiopgave. Als aanjager, bemiddelaar, brugloper zijn en blijven we echt van belang en waarde. Als we dit goed en zuiver blijven doen zal de IGK nog heel lang blijven bestaan," is de stellige overtuiging van viceadmiraal Boudewijn Boots, Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht/Inspecteur der Veteranen/Inspecteur der Reservisten.

Boegbeeld Nelleke Swinkels-van de Vorst neemt afscheid van 'haar' NKT

Het Nationaal Katholiek Thuisfront (NKT) nam op 11 december jl., afscheid van zijn directeur Nelleke Swinkels-van de Vorst en haar rechterhand, administrateur Herman Vriesema. Beiden zijn 23 jaar actief geweest binnen en voor het NKT en het Militair Ordinariaat.

Herman Vriesema en Nelleke Swinkels-van de Vorst.

Toen ze eind 2002 door oud-HKA Jan van Lieverloo gepolst werd voor de directeursfunctie bij het NKT, hield Nelleke Swinkels nog een slag om de arm. "Laten we het een jaar aanzien. Als het mij bevalt, als het jullie bevalt dan gaan we ermee door", gaf ze het toenmalige bestuur van het NKT indertijd mee. "Ja, uiteindelijk zijn we nu drieëntwintig jaar verder."

Twee grote projecten

Het Nationaal Katholiek Thuisfront had grootse plannen om te komen tot een Raad voor het Militair Ordinariaat door het samenvoegen althans het intensiveren van de samenwerking tussen de steunstichtingen. De samengevoegde vermogens zouden worden aangewend voor het opzetten en uitvoeren van projecten. Een goede projectleider annex directeur stond dan ook hoog op de prioriteitenlijst. Kwaliteiten en capaciteiten die

mevrouw Swinkels-van de Vorst in ruime mate bezat en het NKT de afgelopen bijna kwarteeuw te stade zijn gekomen.

De laatste jaren houdt het NKT zich intensief bezig met twee grote projecten waarmee het zich profileert binnen de steunorganisaties van het Militair Ordinariaat: de Nationale Requiemviering en de Kruisweg voor militairen, veteranen en hun gezinnen, in het Kruiswegpark in Roermond op Goede Vrijdag. De directeur van het NKT is verantwoordelijk voor de organisatie van beide projecten.

Een kolfje naar de hand van directeur Swinkels die, als boegbeeld van het NKT ('Wie NKT zegt, bedoelt Nelleke Swinkels'), de organisatie vertegenwoordigde "bij evenementen en overleggen binnen Defensie en binnen de Katholieke Kerk". Maar de "mevrouw van het NKT" had ook nog tal van nevenfuncties. "Binnen de Stichting Landelijke Thuisfronten, de Algemene Militaire Tehuizen, waarin de humanisten en de katholieken samen optrokken nadat de Centrale voor Katholieke Militaire Tehuizen werd opgedoekt. Daarnaast was ik NKT-vertegenwoordiger bij Apostolat Militaire International, een internationale, wereldwijde lekenorganisatie en werd in 2009, voor drie termijnen van drie jaar, secretaris-generaal van AMI. Een boeiende tijd met vele bijzondere ontmoetingen en ervaringen in binnen- en buitenland."

Hand- en spandiensten

Van AMI heeft ze overigens ook als NKT-vertegenwoordiger afscheid

genomen tijdens het jongste congres afgelopen september in de Filipijnen. Maar Swinkels' expertise en organisatorische kwaliteiten kunnen (nog) niet gemist worden, dus is om haar "hand- en spandiensten" gevraagd in verband met de organisatie van de conferentie die in 2027 in Nederland wordt gehouden¹. "Natuurlijk vind ik dat hartstikke mooi," klinkt het enthousiast.

De jaarlijkse kenmerkende NKT-evenementen, de Nationale Requiemviering in Best en de Veteranenkruisweg in Roermond, hebben het Nationaal Katholiek Thuisfront prominent op de kaart gezet. De Requiemviering heeft in haar bestaan, vrijwel direct na de oprichting van het NKT in 1946, nogal wat 'locatieverhuizingen'² gekend alvorens 'neer te strijken' in de Sint-Odulphuskerk in Best, Noord-Brabant.

"Samen met de toenmalige hoofdkrijgsmachtaalmoezenier, Jan van Lieverloo, kwamen we toevallig uit in Best en nog wel in mijn eigen parochie. Ja, dan liggen de lijnen kort, bijvoorbeeld overleg met de parochie en het gemeentebestuur, waardoor de dingen gemakkelijk te organiseren zijn. Dat is gewoon handig, ook voor wat betreft de locatie. Mij is verzekerd dat de viering dan ook in Best blijft, - het loopt nu prima. En dat geldt ook voor de Kruiswegviering in het Kruiswegpark in Roermond. Die bestaat nu al zo'n jaar of vijftien. Die wordt niet alleen door parochianen van de Kapel in 't Zand bezocht maar ook door veel veteranen. Sowieso door de Bond van

¹ De twee vorige AMI-conferenties in Nederland, 2008 en 2016, heeft de toenmalige NKT-directeur mede georganiseerd.

² Onder meer in 's-Hertogenbosch, de Sint-Catharinakerk. Amsterdam, de co-kathedrale basiliek van de Heilige Nicolaas (op verzoek van de toenmalige militair ordinarius Mgr. Jozef Punt). Beide locaties bleken, om uiteenlopende redenen, geen succes.

Wapenbroeders die altijd *acte de présence* geven," licht de inmiddels teruggetreden NKT-directeur toe.

Geëngageerde jongeren

De senioren vertrekken bij het Nationaal Katholiek Thuisfront en de jongeren treden aan. "Ja, na drieëntwintig jaar is het mooi geweest. Administrateur Herman Vriesema en ik hebben twee jaar geleden aan het bestuur gezegd dat het op 1 januari 2026 stopt voor ons. Herman is inmiddels 76 en ik 70. Het is mooi geweest, het is tijd voor jong bloed met frissen, nieuwe ideeën. Ik betrapte me er laatst op dat in de Requiemviering iets anders ging dan ik gewend was. Toen zei ik 'nee, we hebben het altijd zo gedaan'. Toen realiseerde ik me met een klap dat het tijd was om op te stappen.

We hebben nu een clubje geëngageerde jongeren die de handen uit de mouwen willen steken. Ook bij de andere steunorganisaties van Militair Ordinariaat zien we jongeren opstaan. Inmiddels draaien bij het NKT al twee jongeren bestuursleden mee.

De vertrekkende directeur heeft voor Nachwuchs gezorgd?

"Nou, dat hoop ik. Het zal natuurlijk anders zijn, want bestuurders zijn over het algemeen geen uitvoerders. En dat moeten nu wel gaan doen. Maar ik heb er alle vertrouwen in."

Ridderlijke Orde van het Heilig Graf van Jeruzalem

Een bezige bij van het formaat en de duurzaamheid van Nelleke Swinkels-van de Vorst, blijft een bezige bij. Actief op tal van niveaus en terreinen in het brede maatschappelijke middenveld. Als

edelvrouw van de Nederlandse Landscommanderij van de Ridderlijke Orde van het Heilig Graf van Jeruzalem³ is ze tevens voorzitter van de regio Eindhoven. "Een heel bijzondere orde en warme mensen. Samen is er sprake van broederschap, maar ook van verdieping van het geloof. Daar organiseer ik ook weer de bijeenkomsten voor, - dat zit me nu eenmaal in het bloed. Ik ben ook tien jaar lang evenementenmanager geweest voor de alumni van de Universiteit van Tilburg. Organiseren, secuur zijn, draaiboeken maken en zorgen dat het allemaal tot in de puntjes verloopt. Dat geldt voor de Kruisweg. Dat geldt voor de Requiemviering. Dat geldt voor mijn secretariaat. Dat geldt nu ook voor de oplevering van het NKT-kantoor.

Daarnaast ben ik secretaris van de Stichting Pelgrimage (nabestaanden van) Slachtoffers Geweldsmisdrijven (PSG)⁴. Dat zijn mensen van wie een kind, de moeder, de vader, broer of zus, is vermoord. Een keer per jaar organiseren wij een bedevaart naar Lourdes. Wat ons daarbij voldoening schenkt is dat bij terugkomst de mensen altijd zeggen dat 'het zwartste zwart een beetje grijs is geworden. Ik heb stappen kunnen zetten'.

Ja, waarom Lourdes en niet ergens anders? Nou, omdat Lourdes, dat zeggen de deelnemers ook, de sfeer ademt van, 'hier mag je jezelf zijn, hier mag je huilen, hier mag je lachen'.

En er zijn parallellen te trekken met het lijden van Maria, die ook haar kind verloor. Aalmoezeniers van Defensie en Justitie gaan als geestelijk verzorgers mee naar Lourdes, om de nabestaanden daar nabij te zijn.

Dan is er ook nog het werk voor de

veteranen van het Garderegiment Fuseliers Prinses Irene. Ik heb dus zo mijn bezigheden en daarnaast negen kleinkinderen die oma heel erg lief zijn. Maar ik zie wel wat er op mijn pad komt. Zeker is wel, dat ik niet achter de geraniums kruip. Ik wil nog zinnige, nuttige dingen blijven doen, - gewoon ook omdat ik er verschrikkelijk veel plezier aan beleef."

Zinnige en nuttige activiteiten die voornamelijk gehonoreerd werden met de Orde van Verdienste 'Pro Merito', die Nelleke Swinkels tijdens de NKT-afscheidsreceptie in Utrecht werd uitgereikt door krijgsmachtbisschop Mgr. Everard de Jong.

De onderscheiding wordt toegekend "aan militairen, veteranen of burgers met bijzondere verdiensten voor de kerk, en in het bijzonder voor de ontplooiing van het katholieke geloof onder militairen en de geestelijke verzorging bij de krijgsmacht."

Dankbaar

Het afscheid van de dagelijkse leidinggevenden van het NKT werd bijgewoond door vertegenwoordigers van de steunorganisaties van het Militair Ordinariaat, Apostolat Militaire International, Defensie en andere thuisfrontorganisaties.

De voorzitter van het Nationaal Katholiek Thuisfront, Jos Houben, sprak waarderende woorden aan het adres van Swinkels en Vriesema. "Beiden kijken dankbaar terug op een mooie periode bij het NKT en op hun afscheid."

³ De Ridderlijke Orde van het Heilig Graf van Jeruzalem, met als motto: 'Deus lo vult' (God wil het), is een kerkelijke door de paus erkende organisatie. Als belangrijkste praktische opdracht ondersteunt de orde geestelijke, charitatieve, culturele en sociale projecten in het Heilig Land.

Zie o.m.: <https://tinyurl.com/yykvb7ps>

⁴ De Stichting PSG organiseert sinds 2016 bezinningsreizen naar Lourdes voor nabestaanden en slachtoffers van ernstige geweldsmisdrijven. <https://www.stichtingpsg.nl/>

'Als geestelijk verzorger Defensie in loyaliteit gaan daar waar de militair gaat'

Het waren vier mooie, intensieve jaren als hoofdkrijgsmachtpredikant (HKP) voor ds. Gert van der Ende. Hij trad in 2022 als zodanig aan "net toen Rusland Oekraïne binnenrolde". De 'onverhoedse' en verraderlijke Russische invasie in de 'broedernatie', bleek het startsein voor veel veranderingen bij en binnen Defensie, - ook voor de Diensten Geestelijke Verzorging (DGV). Op 22 januari neemt Van der Ende officieel afscheid als HKP. Hij draagt dan zijn functie over aan zijn opvolger ds. Kees Jan Rodenburg.

De groei van Defensie, mede aangedreven en versneld door de oorlog in Oekraïne, maar ook de bijstelling van het vizier op hoofdtak 1, vroeg om een "andere mindset" bij de Geestelijke Verzorging (GV).

"Ook aan de GV werd gevraagd hoe we ons voorbereidden op de betrokkenheid van Nederland bij een eventueel grootschalig conflict. We zijn daarover met elkaar in gesprek gegaan en hebben plannen gemaakt. Hoe zijn we georganiseerd als dat gebeurt? Wat hebben de collega's nodig om onder die omstandigheden te kunnen worden ingezet? Hoe loopt de informatielijn, de commandovoering etc.? Kortom de afgelopen jaren hebben ons als Geestelijke Verzorging echt voor nieuwe uitdagingen geplaatst", licht Van der Ende toe.

Focus meer op inzet bij grootschalig conflict

Hoewel het werk van de geestelijk verzorgers (GV'ers) praktisch gezien niet wezenlijk is veranderd, is dat wel het geval in de context en de aard van de vragen die ze krijgen voorgelegd. Anders (in)gericht, voor wat betreft de oriëntatie en inhoudelijk, zijn wel de lessen en conferenties die door de GV worden aangeboden. De focus ligt

nu ook meer op wat het zou kunnen betekenen om ingezet te worden in een grootschalig conflict. "In die zin is er wél wat veranderd. Maar goed, tegelijkertijd zijn we gewoon blijven doen wat we altijd al deden. De conferenties vinden plaats op het Landgoed Beukbergen, het vormingscentrum van de Diensten Geestelijke Verzorging. De lessen vormen onderdeel van de opleidingen voor de militairen. Geestelijk verzorgers zijn verbonden aan alle militaire scholen en opleidingsinstituten. In het kader van die lesprogramma's worden vaak ook een- of meerdaagse conferenties op 'Beukbergen' gehouden", verduidelijkt de vertrekkende HKP.

Wat is eigenlijk de kern van die 'andere' vragen waarmee militairen nu bij de GV'er aankloppen?

"Kijk, toen we meegingen met vredesmissies beseften we ook wel dat het niet zonder risico was. De missie in Afghanistan heeft ons wat dat betreft nog meer met de neus op de feiten gedrukt, - dat je als militair maar ook als geestelijk verzorger in risicovolle situaties terecht kunt komen. Bij een grootschalige inzet is dat natuurlijk veel meer aan de orde. Daarover wordt vaker met de geestelijk

verzorger het gesprek gevoerd. 'Militair zijn betekent dat je in situaties kunt belanden waarin je je eigen leven in de waagschaal moet stellen. Heb je daarover nagedacht? Mag het je zoveel kosten? Het kan je fysieke, je mentale gezondheid aantasten'. Dat zijn de thema's die nu explicieter aan de orde komen in gesprekken met de geestelijk verzorgers."

Mooie palmares

Toen dominee Gert van der Ende op 1 februari 2022 aantrad als hoofdkrijgsmachtpredikant, kon hij bogen op een mooie palmares als GV'er, met als voorlaatste functie: ambtelijk secretaris van de Diensten Geestelijke Verzorging. In die hoedanigheid leerde hij de organisatie van binnen en buiten kennen. Daarvóór was hij de primus van de Geestelijke Verzorging bij de Koninklijke Marine, het krijgsmachtdeel waar hij als vlootpredikant (vlop) de nodige ervaring opdeed. Van der Ende, theologisch opgeleid aan de Universiteit Utrecht, begon zijn arbeidzaam leven als predikant in de Nederlands Hervormde Kerk. In januari 2003 trad hij in dienst bij de Koninklijke Marine als geestelijke verzorger bij de Mijnendienst, met (korte) plaatsingen aan boord van mijnenjagers.

¹ De krijgsmacht heeft 3 hoofdtaken:

- Beschermen van het eigen grondgebied en dat van bondgenoten.
- Bevorderen van de (internationale) rechtsorde en stabiliteit.
- Ondersteunen van civiele autoriteiten en leveren van bijstand bij rampen en crises.

Uitzendbescherming ten onder door Regeling militaire inzet (RMI)?

In het arbeidsvoorwaardenakkoord (AV-Akkoord) van 2021-2023 is afgesproken een nieuw toelagenstelsel in te voeren voor vormen van militaire inzet. Daar was de CCOOP¹ op zich ook voor want er zou meer recht worden gedaan aan daadwerkelijke vormen van militaire inzet. In dat AV-Akkoord stond daarover onder andere het volgende:

“Daarnaast hebben sociale partners afgesproken om voor de volgende stappen naar een gemoderniseerd toelagenstelsel te reserveren uit de extra arbeidsvoorwaardenruimte die voor modernisering beschikbaar is. De centrales kunnen voordat daar overeenstemming over wordt bereikt in het georganiseerd overleg, het nieuwe stelsel van toelagen voor raadpleging voorleggen aan hun achterban.”

Belangrijke elementen

In het AV-Akkoord van 2024 is een aantal punten verder ingevuld aangaande deze “Regeling militaire inzet (RMI)”² en daarover is in het AV-Akkoord 2024 onder meer het volgende opgenomen:

“Sociale partners zullen nieuwe inzetvormen uitwerken, afbaken en hieraan passende (in) directe voorzieningen koppelen. Hierbij zijn de zorg en uitzendbescherming belangrijke elementen. Deze voorzieningen zullen worden aangepast waar sociale partners gezamenlijk tot de conclusie komen dat dit nodig is.”

Voor de ACOM waren en zijn dit belangrijke elementen. Enerzijds willen wij, aangezien er ook serieuze gevallen van achteruitgang in zitten, in lijn met de afspraken, de achterban raadplegen. Andere bonden en Defensie hechten daar minder waarde aan. Derhalve staat op 15 januari a.s., een SOD-vergadering op de

agenda over dit onderwerp.

Om toch een (qua tijd beperkte) ledenraadpleging te kunnen houden, plaatsen wij dit artikel op de website; sturen wij een e-mail naar de actief dienende militaire leden en nemen wij dit artikel op in deze editie van ACOM Journaal. Maar wij realiseren ons dat de papieren versie van uw maandblad (wellicht) te laat op de mat valt om nog uw mening te kunnen geven.

Voor de ACOM zijn, kort samengevat, de belangrijkste nadelen de volgende:

1. Naar de mening van de ACOM gaat de toelage behorende bij RMI1, er onvoldoende op vooruit. Sterker nog, als je de loonstijgingen sedert 2024 en het vervallen van de netto-vergoeding meeneemt, is deze zelfs minder dan eerder afgesproken. Los daarvan gaan sommige militairen er ook op achteruit als we rekening houden met het uitbetalen van

de inverdiende uren t.o.v. de huidige situatie en kunnen mensen nadeel ondervinden doordat de netto-toelage vervalt en er een hogere bruto-uitkering voor terugkomt. (Netto telt immers niet mee voor toeslagen);

2. Als u ingezet wordt in het buitenland worden uiteraard uw huisvestings- en voedingskosten vergoed. Indien u echter daarvoor een vergoeding krijgt van een andere organisatie dan Defensie (zoals Frontex, VN etc.) die 80% of meer van de kosten dekt, krijgt u voornamelijk niets als aanvulling. Naar onze mening zou de vergoeding die u van derden krijgt in mindering gebracht moeten worden op de vergoeding die u anders van Defensie zou dienen te krijgen. Het kan toch niet zo zijn dat u geld mee moet nemen voor uw eigen huisvesting en voeding?!
3. Als klap op de vuurpijl wordt, zoals de kop bij dit artikel aangeeft, de uitzendbescherming omgezet in een inzetbescherming. Als we RMI1 vergelijken met de huidige uitzendbescherming betekent dit dat:
 - U pas ‘recht’ heeft op inzetbescherming indien u binnen een periode van 365 dagen minimaal 180 dagen bent ingezet, waarbij alleen periodes van langer dan 30 dagen aaneengesloten meetellen;

¹ Christelijke Centrale van Onderwijs- en Overheidspersoneel, vakcentrale die de overkoepelende belangen behartigt van de leden van de aangesloten organisaties waaronder de ACOM.

² De RMI omvat drie vormen:

* RM1: Vervanging van de Regeling voorzieningen bij vredes- en humanitaire operaties (VVHO);

* RM2: Inzet in het buitenland;

* RM3: Inzet in Nederland (Europees NL).

- U geen 'recht' meer heeft op deze inzetbescherming: als de OPCO-commandant het om zwaarwegende operationele redenen dringend noodzakelijk acht uw inzetbescherming te weigeren. Wat dat doet met de balans tussen werk en privé laat zich raden;
- Als u, zoals hiervoor aangegeven wordt, niet in

gelegenheid wordt gesteld van de inzetbescherming gebruik te maken, dan behoudt u recht op deze inzetvrije periode. Maar vervolgens begint direct weer een nieuwe periode van 365 dagen voor het "verdienen" van een nieuwe aanspraak. Wat u hiermee kunt is uiteraard uitermate twijfelachtig. Maar doe eens gek: U bent 180 dagen (of

langer) ingezet cf. RMI1. Er volgt een korte periode van verlof en vervolgens wordt u weer 180 dagen (of langer) aaneengesloten ingezet. Wanneer denkt u dan zelf dat het Defensie wel schikt om uw inzetbescherming toe te kennen? U heeft dan immers al minimaal 600 dagen inzetbescherming, en daar zit u dan op uw operationele plaatsing...

Uiteraard is het aan u om een oordeel te vellen. Wij roepen u dan ook op om goed kennis te nemen van de betreffende materie en vervolgens, als lid van de ACOM, zo snel mogelijk uw mening door te geven via info@acom.nl.

Zie www.acom.nl onder het artikel 'Achterbanraadpleging nieuwe RMI' voor links naar de diverse relevante documenten, voor zover wij die mogen delen. Veel stukken over deze materie zijn namelijk vertrouwelijk.

Initiatief van meet af aan een doorslaand succes

'Lichtjes voor de oorlogsslachtoffers van toen en nu'

Op meer dan 500 plekken in Nederland brandden op Kerstavond duizenden lichtjes op zo'n 30.000 oorlogsgraven. Dit feeëriek aandoende eerbetoon werd geïnspireerd door de jarenlange Kerstavondtraditie van kaarsjes op en bij de 1394 graven op het ereveld Canadese Begraafplaats Holten.

Initiatiefnemer Dick Jansen uit Bergum/Burgum (Friesland) deed in 2015 de aftrap met de website Lichtjes op oorlogsgraven. Zelf ontsteekt hij jaarlijks kaarsjes bij de oorlogsgraven op het kerkhof van de Kruiskerk in zijn woonplaats. "Voor de oorlogsslachtoffers van toen en nu. Ieder jaar krijgen deze slachtoffers van mij een lichtje."

Een nieuwe traditie

Jansens initiatief werd direct al een doorslaand succes. Op Kerstavond 2015 brandden op meer dan 140 plaatsen in Nederland kaarsjes op

oorlogsgraven. Een traditie was geboren. In het land werden tal van stichtingen opgericht om jaarlijks vooral op de grote (militaire) erevelden de vele honderden tot duizenden graven een kaarsje te branden op Kerstavond.

Tien jaar later brandden op een recordaantal oorlogsgraven kaarsjes, aangestoken en verzorgd door nabestaanden, adoptanten van graven en vrijwilligers. Voor de eerste keer ook op Nationaal Ereveld Loenen. Hiervoor zorgde Stichting Respect-Adoptie Oorlogs-

graven. Adoptanten van het ereveld, het Veteranen Search Team en tal van vrijwilligers plaatsten op de 4.000 oorlogsgraven een lichtje.

Ook op Militair Ereveld Grebbeberg, de laatste rustplaats van honderden Nederlandse militairen, werden kaarsjes aangestoken door onder anderen Natres-militairen.

Intussen is het initiatief van Dick Jansen internationaal uitgewaaierd. In België, Frankrijk en recent ook in Engeland, worden lichtjes ontstoken op oorlogsgraven.

Uw hypotheek, onze zorg!

DFD is ruim 27 jaar dé specialist op het gebied van verzekeringen en onafhankelijk hypotheekadvies voor (ex-)militairen en hun gezinsleden. U wilt verhuizen of droomt van een eigen woning. Uw woning verduurzamen. Dat is goed voor het milieu en uw portemonnee! Of u nu voor het eerst koopt, verhuist, verbouwt of verduurzaamt. DFD biedt u het beste advies en de hypotheek die bij u past. Neem contact op met DFD voor meer informatie of een afspraak. Een eerste inventarisatie is altijd GRATIS!.

DFD biedt u zorgeloos woongenot en voordeel door:

- ✓ Expertise en zorg;
- ✓ Ook hypotheek voor militairen met een FPS fase-1 en -2 contract;
- ✓ Echt onafhankelijk en persoonlijk advies door de DFD-regioadviseur;
- ✓ Duidelijkheid en transparantie, u weet hoeveel en waarvoor u betaalt;
- ✓ Maximale zekerheid, ook voor de toekomst;
- ✓ De optimale hypotheek met de scherpste tarieven.

23

Activiteitenkalender

Hier vindt u alle activiteiten, georganiseerd door de thuisfrontafdelingen van CZSK, CLAS, CLRS en KMar. De militair en/of het thuisfront krijgt een uitnodiging voor de activiteit thuisgestuurd. Bezoekt u als niet-defensiemedewerker een locatie? Dat kan alleen met rijbewijs, paspoort of id-kaart.

CZSK = Commando zeestrijdkrachten
CLRS = Commando lucht- en ruimtestrijdkrachten
DOT = Defensie Organisatie Thuisfront

CLAS = Commando landstrijdkrachten
KMar = Koninklijke Marechaussee
Pol = Nationale Politie

Datum Tijd Activiteit/locatie

Januari 2026

16	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag BRT EUMAM	Prinses Margrietkazerne, Wezep
21	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag NSATU	Generaal-majoor de Ruyter van Steveninckkazerne, Oirschot

Februari 2026

3	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag BVI-7 NSE IRAK	Koning Willem III-kazerne, Apeldoorn
6	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag TFI CidW 51	Oranjekazerne, Arnhem
25	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag BIU individuele uitzenders	Generaal Winkelmankazerne, Harskamp
28	9.00 uur	Thuisfrontcontactdag KMar	Burgers' Zoo, Arnhem

Maart 2026

19	10.00 uur	Medaille uitreiking	Omnisport, Apeldoorn
----	-----------	---------------------	----------------------

April 2026

11	9.00 uur	Thuisfrontcontactdag OOCL	Aviodrome, Lelystad
22	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag BIU individuele uitzenders	Generaal Winkelmankazerne, Harskamp

24

Veranderingen? Contact DFD, gebruik de QR

Goeie dekking nodig? Gaat u op uitzending of oefening? Of gaat u uit dienst? Studeren of zelfstandig wonen? Gaat u binnenkort samenwonen, trouwen of juist scheiden? Een woning kopen, verbouwen of verhuizen? Is er een kind op komst?

Het DFD-abonnement biedt u de zekerheid van:

- ✓ Onafhankelijk en persoonlijk advies;
- ✓ Advies bij u thuis, ook 's avonds en in het weekend;
- ✓ Eén aanspreekpunt, 24/7 bereikbaar;
- ✓ Maatwerk oplossingen voor uw beroeps- en privérisico's;
- ✓ Schadeverzekeringen zonder provisie;
- ✓ Geen verrassingen. U weet precies hoeveel en waarvoor u betaalt;
- ✓ Een vlotte schadeafwikkeling;
- ✓ Gemak. U en uw thuisfront hebben er geen omkijken naar.

PUZZEL

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

1															
2		2										7			
3								10							
4		9													11
5					5							3			
6															
7							1								8
8															
9			4												
10									6						

©Pershelangen

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

Horizontaal

- 1 Zeker - Afvalcontainer - Emmer
- 2 Slaplant - Griekse letter - Gedroogde druif
- 3 Isoleucine (afk.) - Deugniet - Rechte lijn - Landcode van Jordanië
- 4 Op dezelfde manier - Kleefkruid - Roer
- 5 Weerklank - Bewijsstuk - Paringsritueel - Deo volente (afk.)
- 6 Het beu zijn - Deel van het been - Antilope
- 7 Strijdperk - Werptouw - Hijswerktuig
- 8 Pas - Roofvogel - Ruwe schets - Deel van een anker
- 9 Landbouwvoertuig - Bijwoord - Eenheid van kracht
- 10 Smaakmaker - Rode wijn - Best Station Memory (afk.)

- 3 Stengel - Huurkoop
- 4 Dubbelslag (muz.) - Onbepaald voornaamwoord - Programmable Logic Controller (afk.)
- 5 Gemeentewerken (afk.) - Asielzoekerscentrum (afk.) - Pijnlijk gevolg
- 6 Schijngestalte van de maan (afk.) - Baksel - Streek
- 7 Vaartuig - Bazige vrouw - Persoonlijk voornaamwoord
- 8 Ontspannende bezigheid - Waterplant - Uitroep van ontzag
- 9 Tankstationketen (afk.) - Heester - Kilowattuur (afk.)
- 10 Anus - Klokjesbloem
- 11 Omroep - Burcht - Indië
- 12 Staander - Britse kleine maaltijd - Pesticide (afk.)
- 13 Machinepistool - Amerikaanse dollar (afk.) - Eenheid van elektrische energie - Ytterbium (afk.)
- 14 Afwisseling van eb en vloed - Vechtsport - Ooit
- 15 Knevel - Huid - Fries familiedid

Verticaal

- 1 Insect - Stem - Boom
- 2 Vis - Tempo - Grand prix (afk.)

Oplossingen kunt u inzenden tot

3 februari

ACOM Journaal, Postbus 240, 3700 AE Zeist,
of per e-mail: info@acom.nl

De oplossing van de puzzel uit ACOM Journaal #12-25 luidt: Decemberlichtjes.

De winnaars: J. Schuurman; H.H.M. Huntink
Ze krijgen elk een VVV-cadeaukaart ter waarde van € 25.

Proficiat!

Harskamp

De seniorenbijeenkomst die op 30 oktober II, in Harskamp (gemeente Ede, Gelderland) werd georganiseerd, vormde mede het decor voor de huldiging van de navolgende jubilarissen. Van links naar rechts op de groepsfoto:

de heer P. Wolthuis (60 jaar lid) met zijn dochter, voorzitter Regio Midden J.B. Kemper, mevrouw J.A. Ketting Olivier-Thijs (70 jaar lid) in gezelschap van haar kinderen, de heer C. van den Heuvel (50 jaar lid) met echtgenote, de heer A.J. de Kruijf (40 jaar lid), regioseniorenvertegenwoordiger B. Pattynama, de heer J. Verburg (60 jaar lid), mevrouw J. Hartog-Doornbos (60 jaar lid) vergezeld van haar kinderen en de heer J.D. Kremer (60 jaar lid).

26

25 jaar ACOM-lid

ACOM-lid M. Bal, voorzitter Regio West, tevens locatievertegenwoordiger KMar District West, vierde onlangs zijn 25-jarig lidmaatschapsjubileum.

De 'versierselen' horend bij het zilveren bondsjubileum werden de jubilaris opgespeld door de heer M. den Hartog, plv. secretaris Regio West.

Op de foto van links naar rechts: de jubilaris, de heer M. Bal en de heer Den Hartog.

Winnaars boekverloting AJ#12-25

'Beklemd in de enclave', van Ad van de Kreeke, 320 p., € 23.95, is een uitgave van Kompas Uitgeverij, Houten.

De ACOM mocht drie exemplaren van dit boek, beschikbaar gesteld door de uitgever, verloten onder de leden.

De winnaars zijn:

- H. Vissia
- D. K. Bolsenbroek
- N. de Raaf

OVER DE SENIORENBIIJENKOMSTEN IN 2026 - BELANGRIJK

Geachte seniorenleden,

Ook in 2026 plannen wij weer seniorenbijeenkomsten. U bent daar van harte welkom. Elke maand zullen zoveel mogelijk data van de seniorenbijeenkomsten in ACOM Journaal en op de website van de ACOM bekend worden gesteld.

Uitnodigingen voor seniorenbijeenkomsten DIGITAAL wanneer dat kan.

De uitnodigingen voor de seniorenbijeenkomsten worden zoveel mogelijk digitaal verstuurd. De leden van wie wij geen e-mailadres hebben, krijgen de uitnodiging per post toegezonden, met daarbij ook het verzoek een e-mailadres door te geven zodat we ze in de toekomst wellicht ook digitaal kunnen benaderen. Bij verzenden per post duurt het immers steeds langer voor het daadwerkelijk bezorgd wordt, nog los van de kosten.

U kunt de uitnodiging tot uiterlijk drie weken voor de bijeenkomst verwachten. Heeft u drie weken voor de bijeenkomst geen uitnodiging via de mail of per post van ons ontvangen, dan vragen wij u

contact met ons op te nemen.

Deelname andere bijeenkomst mogelijk

U wordt op grond van uw postcode voor een seniorenbijeenkomst uitgenodigd. Als u aan een andere bijeenkomst op een andere datum wilt deelnemen, moet u uiterlijk 4 weken voor de bijeenkomst van uw keuze contact met ons opnemen, zodat wij u een uitnodiging met aanmeldformulier kunnen sturen. De data van de seniorenbijeenkomsten vindt u in ACOM Journaal (hieronder) en op de website van de ACOM.

Aanmelding is verplicht

Ook in 2026 is aanmelding voor een bijeenkomst verplicht. Zo kunnen wij de deelnemers bereiken als dat nodig is.

Aanmelden kan: per mail, per post of telefonisch

U kunt zich aanmelden per mail, per post of telefonisch. In de uitnodiging staat bij wie, en op welke wijze, u zich kunt aanmelden. In de uitnodiging zal worden aangegeven welke gegevens wij van u nodig hebben bij de aanmelding. Dat kan verschillen per bijeenkomst.

Seniorenbijeenkomsten 2026

Dag	Datum	Plaats	Locatie
Volgt	April	Duitsland, Melle Leden uit Duistland	Hotel-Restaurant Bayrischer Hof, Bahnhofstraße 14, 49324 Melle, Duitsland
Wo	20 mei	Soesterberg*** Leden regio Midden	Du Moulinkazerne, Zeisterspoor 19, 3769 AP Soesterberg
Do	15 okt	Eibergen*** Leden regio Oost	Kazerne Kamp Holterhoek, Zwiilbroekseweg 46, 7152 CK Eibergen
Do	22 okt	Leeuwarden	Multifunctioneel centrum Camminghastins-Camminghaburen Lieuwenburg 2, 8925 CK
Do	29 okt	Havelte***	Echos Home, Johannes Postweg 5, 7973 JB Darp

De aanvangstijden van de bijeenkomsten worden in de uitnodigingen vermeld.

Bijeenkomsten met *** zijn langere bijeenkomsten met een warme maaltijd.

Data volgen nog voor: Den Helder, Den Haag, Hoogerheide, Oirschot, Roermond en Rijen

Leeftijdsontslag en later pensioen

Een voorlichtingsdag voor degenen die binnen een jaar met leef-

tijsontslag gaan, organiseren wij als daar behoefte aan is.

Datzelfde geldt ook voor degenen die in 2026 of 2027 hun pensioenleeftijd zullen bereiken.

Heeft u interesse, laat dat ons weten via de mail netty.van.ginkel@acom.nl onder vermelding van: voorlichting leeftijdsontslag of voorlichting pensioen, datum leeftijdsontslag/pensioen en graag uw contactgegevens, zodat wij contact met u op kunnen nemen.

Voor vragen over (en samenhangend met) leeftijdsontslag en pensioen kunt u natuurlijk altijd contact met ons opnemen.

Langdurig ziek? Laat het de ACOM weten!

Het komt wel eens voor dat (senior)leden of hun partner langdurig ziek zijn en dat uw bond daarvan pas na verloop van tijd op de hoogte wordt gesteld. Helaas heeft dat dan ook als gevolg dat wij pas heel laat onze belangstelling kunnen tonen.

Mede hierom verzoeken wij u om, mocht u (onverhoopt) hiermee geconfronteerd worden, onverwijld uw regiobestuur en/of het secretariaat van de bond in Zeist te informeren over (langdurige) ziektegevallen. Dat kan telefonisch: 030 - 202 03 20 of per e-mail: info@acom.nl

'Bevrijding Nederland geen daad van altruïsme of vriendenhulp geallieerden'

De bevrijding van Nederland door de geallieerden duurde lang, - onnodig lang: "negen slopende maanden lang. Nergens in West-Europa duurde de bevrijding langer dan in Nederland!"

Christ Klep

Kenmerkend voor de 'lange bevrijding' was haar, zowel geografisch als militair, sterk versnipperde karakter. Meter voor meter werden brokstukken Nederland heroverd op de Duitse bezettende macht, waarbij de 'bevrijders' zich niet altijd even voorbeeldige militairen betoonden. Zo schrok men niet terug voor een 'potje' plunderen en roven, valt te lezen in *'De lange bevrijding van Nederland'* van militair-historicus Christ Klep, onder meer bekend van informatief televisiecommentaar op Veteranendag.

Geen prioriteit

De bevrijding van Nederland was geen prioriteit voor de geallieerden. Volgens Klep deed men Nederland, als het ware, er even bij. "Als afzonderlijke militaire operatie had de bevrijding van Nederland nooit bestaan in de geallieerde strategie." Het geallieerde doel was Nazi-Duitsland eronder te krijgen en zo mogelijk als eerste Berlijn te kunnen innemen. De eventuele bevrijding van Nederland was een bijkomstigheid en daaraan ondergeschikt. Bijgevolg was de bevrijding van het hele Nederlandse grondgebied, tot en met de Waddeneiland, niet van belang. Op Schiermonnikoog, het

laatste Waddeneiland dat werd bevrijd, "vertrok de laatste Duitser pas op 11 juni 1945, meer dan een maand na de Duitse capitulatie!"¹ De geallieerden en de Duitsers "bepaalden op basis van zakelijke militair-strategische overwegingen welke stukken gebied veroverd werden", aldus Klep. Maar zowel *Operatie Market Garden/De Slag om Arnhem* als *de Slag om de Schelde* brachten de oorlog metterdaad naar grote delen van het land.

Market Garden, *brainchild* van de Britse veldmaarschalk Bernard 'God Almighty' Montgomery, liep uit op een mislukking. De verwachtingen waren, volgens deskundigen, te hoog gespannen. Het ging mis omdat het welslagen van Market Garden afhing van het resultaat van 'onderliggende missies'. "Alle puzzelstukjes moeten op hun plaats vallen", stelt de militair-historicus vast.

Kritische dankzegging

Ondanks Operatie Market Garden, die de geallieerden in staat moest stellen om door te stoten naar het Duitse hartland, en De Slag om de Schelde, bleef bezet Nederland "strikt militair gezien een zijtoneel". Lokaal werd

in een paar gevallen hard gevochten zoals in Noord-Brabant (Strijd om Kapelsche Veer in januari 1945) en bij de bevrijding van de stad Groningen (april 1945). De vierdaagse strijd om de stad kostte de Canadese 2de Infanteriedivisie meer dan tweehonderd doden en gewonden. Met in totaal 13.000 doden betaalden de Canadezen een zware tol. Onder de burgerbevolking vielen ruim honderd doden te betreuren.

Bij een 'per ongeluk-bombardement' van de Engelsen werden in Westkapelle² zo'n 150 burgers gedood, - *collateral damage!* Volgens Christ Klep was de bevrijding van Nederland door de geallieerden "geen daad van internationaal altruïsme of vriendenhulp. Steeds hadden harde militair-strategische argumenten voorrang."

Militair-historicus, universitair docent, publicist en commentator Christ Klep, schreef met zijn boek een "kritische dankzegging" voor de tergend langzame 'broksgewijze' bevrijding van Nederland. Een afrekening welbeschouwd met het gangbare, als het ware 'gecanoniseerde' verhaal van de bevrijding. "Een handzaam nieuw standaardwerk over de lange bevrijding van Nederland."

¹ Vermeldt Dirk Staat, conservator Nationaal Militair Museum, Soesterberg. <https://tinyurl.com/4y6w88ku>

² Bij het bombardement werden door de Royal Air Force "meer dan 1263 ton brisantbommen" afgeworpen. <https://tinyurl.com/yx8cfc96>

Verloting

'De lange bevrijding van Nederland', van Christ Klep, 288 p., € 26.90/E-book: € 21.50, is een uitgave van Koninklijke Boom uitgevers.

De ACOM mag twee exemplaren van dit boek, beschikbaar gesteld door de uitgever, verloten onder de leden.

Stuur een briefkaart of mail naar info@acom.nl. Vermeld daarbij uw naam, registratienummer en de titel van het boek. Reageren kan tot 3 februari.

Overledenen

Grave

Cornelis Petrus (Kees) Francissen, 81 jaar, op 30 oktober.
Correspondentieadres: Pastoor Van den Hurkplein 42. 5361 BZ Grave.

's-Hertogenbosch

A.A.P. (Ad) Vriens, 75 jaar, op 6 november.
Correspondentieadres: Cipressenlaan 40, 5271 JS Sint-Michielsgestel.

Zeist

Anton van Varik, 90 jaar, op 15 november.
Correspondentieadres: Meester de Klerkstraat 87, 3701 DN Zeist.

Appingedam

Dirk Hendrik (Dick) Rozema, 84 jaar, op 21 november
Correspondentieadres: P. Rozema, Parksingel 24, 9902 PM Appingedam.

Nijmegen

Ria Friebel-Toussaint, 87 jaar, op 7 december
Correspondentieadres: Ellis Knapper-Friebel, Woodrow Wilsonstraat 23, 6836 KK Arnhem.

Venlo

Doortje Keunen-Scholten, 91 jaar, op 11 december.
Correspondentieadres: Karel van Egmondstraat 29, 5913 CK Venlo.

Regiosecretarissen

Noord

S.G. Meijer
Sminiastate 32
8926 MH LEEUWARDEN
Privé: 058-2669403
Mobiel: 06-81951909

Oost

C.R. Evers
Esweg 12
7441 GD NIJVERDAL
Privé: 06-18725901

Midden

F.J.O. Vermeulen
De Deimt 24
8252 JE DRONTEN
Mobiel: 06-10940486

West

M. den Hartog (plv.)
Havenzicht 44
1357 NP ALMERE
Mobiel: 06-42749766

Zuid

H.J. Kleian (a.i.)
Norbertusplein 2
5251 EE VLIJMEN
Mobiel: 06 53551703
E-mail jan.kleian@gmail.com

Lidmaatschap

25 jaar lid

Recent hebben de volgende leden het ACOM-insigne voor 25-jarig lidmaatschap ontvangen:
M. Bal (AOO),
J.F.M. Embrechts (AOO),
P.J. Geldof (AOO),
N. Vlughter (SM),

40 jaar lid

Onderstaande leden kregen onlangs het ACOM-insigne voor 40-jarig lidmaatschap:
J.H.G.M. Buijs (SGT-1bd),
A.E.A.G. Burg (MAJbd),
A.J. de Kruijf (AOObd),
J.A. Verbogt (AOObd).

50 jaar lid

Voor 50-jarig lidmaatschap is het bijbehorende ACOM-insigne uitgereikt aan:
C. van den Heuvel (AOObd),
E.E.A. Peters (KAPbd),

60 jaar lid

Het ACOM-insigne voor 60-jarig lidmaatschap is opgespeld bij:
Mw. J. Hartog-Doornbos,
J.D. Kremer (AOObd),
R.J.J.L. Taks (AOObd),
J. Verburg (AOObd),
P.J.A. Wolthuis (AOObd),

70 jaar lid

Onlangs hebben de volgende leden het ACOM-insigne voor 70-jarig lidmaatschap uitgereikt gekregen:
Mw. J.A. Ketting Olivier-Thijs,
Mw. M. van Leeuwen-Mauer,
W. Zomer (SGT-1bd).

Dienstverlating

Onlangs heeft de dienst verlaten:
F. van der Veer (Burger).

JOUW BELANG, ONS WERK!

WORD LID

LEDEN WERVEN LEDEN

MAAK IEMAND LID EN KRIJG
ALLEBEI EEN CADEAU!

BIJVOORBEELD EEN VVV-CADEAU KAART

HAAL JE MATEN
ERBLIJ, MAAK
ZE LID!

AANMELDEN VOOR VERZEKERINGEN BIJ UITZENDING

Al enige jaren kunnen ACOM-leden zich bij de ACOM aanmelden voor de gratis aanvullende Reis- en Ongevallenverzekering bij uitzending. Zij kunnen daarvoor bellen met telefoonnummer: 030-2020320. Samen met u wordt dan bekeken of deze verzekering ook op u van toepassing is.

HET ACOM-UITZENDCERTIFICAAT EN DFD-UITZENDCHECK

Als lid van de ACOM krijgt u voor de duur van uw uitzending een gratis ongevallendeckking. Voorwaarde is dat u uw uitzending meldt. Dit doet u door uw uitzendcertificaat aan te vragen!

Het ACOM Uitzendcertificaat biedt de volgende dekking:

- € 2.500,- bij overlijden als gevolg van een ongeval;
 - € 5.000,- in geval van algehele blijvende invaliditeit door een ongeval;
- In geval van gedeeltelijke blijvende invaliditeit door een ongeval een evenredig percentage van € 5.000,-.

DFD-Uitzendcheck

Bieden uw huidige verzekeringen de gewenste dekking, ook bij een uitzending? U wilt dat uw zaken goed geregeld zijn. Als lid van de ACOM kunt u gebruik maken van de DFD-uitzendcheck. Bij de check worden uw verzekeringen gecontroleerd en ontvangt u advies. Zo bent u goed voorbereid en hebben u, uw partner of andere gezinsleden er geen omkijken meer naar. De uitzendcheck is vrijblijvend en er zijn geen kosten aan verbonden.

Waar vraagt u uw uitzendcertificaat en uitzendcheck aan?

- Ga voor het aanvragen van uw uitzendcertificaat en uitzendcheck naar url: <https://dfd.nl/uitzendcertificaat-acom/> of,
- Bel met 040 20 73 100 (kies 4) of,
- Stuur een e-mail naar info@acom.nl o.v.v. 'Ik word uitgezonden'. Geef hierin uw persoons- en postgegevens, naam uitzending, vertrek- en terugkeerdatum van uw uitzending.

Informatie over dekking en dekkingsvoorwaarden

Chubb European Group SE (Chubb)
DFD treedt op als uw aanspreekpunt; zal u verder informeren en het bewijs van dekking toesturen. Bewaar dit goed!

Goed verzekerd

Heeft u behoefte aan hogere verzekerde bedragen? Wenst u ook andere risico's, zoals repatriëring of schade aan uw privéspullen te verzekeren? Het DFD MaatwerkPakket in combinatie met het DFD-abonnement biedt de oplossing.
Voor meer informatie bel met DFD of bezoek www.dfd.nl.

Plaatsing in de West

Ook voor een plaatsing in de West kunt u het ACOM-uitzendcertificaat en de DFD-uitzendcheck aanvragen

DIENSTVERLENING ACOM

Bezoekadres: Johannes Postlaan 2a, Zeist.

Postadres: Postbus 240, 3700 AE Zeist

Voor alle onderstaande diensten is het ACOM Secretariaat te bereiken van maandag tot en met donderdag van 08.30-12.30 en 13.00-14.30 onder

T: 030-2020320

E: info@acom.nl

W: acom.nl, acom-carib.nl

Buiten kantooruren kunt u een boodschap inspreken. U wordt de eerstvolgende werkdag teruggebeld.

Afdeling Georganiseerd Overleg, Medezeggenschap en Beleidsvorming:

Algemeen coördinator: J. Kropf
Medezeggenschap: N. van Ginkel

Afdeling Juridische Ondersteuning:

De afdeling is van maandag t/m donderdag, van 08.30-12.30 en 13.00-14.30 bereikbaar. Via de e-mail, info@acom.nl, en het contactformulier op onze website www.acom.nl zijn wij 24 uur per dag bereikbaar.

Telefonisch spreekuur senioren: elke dinsdag en donderdag van 10.30 uur - 12.30 uur.

COLOFON

ACOM Journaal is een uitgave van de ACOM de Bond van Defensiepersoneel en wordt uitgegeven door en onder verantwoordelijkheid van het Bondsbestuur. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren of te redigeren. Overname van artikelen of delen daarvan is uitsluitend toegestaan na toestemming van het Bondsbestuur.

Hoofdredacteur:

J. Kropf

Redactie:

H. Biervliet
S. Hop
J. van der Hulst
R. van Santvoord

Postadres:

Postbus 240, 3700 AE Zeist
T: 030-2020320
E: info@acom.nl
W: acom.nl, acom-carib.nl

Foto's:

Mediacentrum Defensie,
ACOM Audiovisueel Archief

Vormgeving & Druk:

WS Media Groep
Waardenburg
www.wsmediagroep.nl

Advertentie acquisitie

H. Biervliet
Postbus 240, 3700 AE Zeist
T: 06 51 21 82 60

De Algemeen Christelijke Organisatie van Militairen (ACOM) is aangesloten bij de Christelijke Centrale van Overheids- en Onderwijspersoneel (CCOOP), de Europese Federatie van het Overheidspersoneel (EUROFEDOP) en de Stichting Werknemers- en vrijwilligersbelangen Vrede en Veiligheid (SWVV).

Algemeen Secretariaat, Ledenadministratie:

Algemeen Secretaris: S. Hop

Adviseur Ethische Aangelegenheden:

Prof. dr. E. Sengers

Pastoraal Team:

Aalmoezenier T. van der Woude
Krijgsmachtpredikant D-J. Bierenbroodspot
Rabbin D. Sebbag
Pandit K. Bisseswar

Vertrouwenspersonen:

M. Bal
J. Talman-Klijnsma

Ontdek ACOM VoordeelWinkel en alle exclusieve voordelen

In samenwerking met Vip District bieden wij jou toegang tot een savings platform. Je vindt hier exclusieve Vip Deals op computer&elektronica, hotels&reizen, kleding&beauty, huis&tuin, tickets voor dierentuinen, wellness, bioscoop en meer!

dyson

NELSON

SONY

bol.

Hoe werkt het?

Ga naar ACOM VoordeelWinkel

Klik op de knop 'activeer account'

Voltooi je registratie

Maak eenvoudig een persoonlijk account aan en vraag hiervoor een activatiecode op bij de ACOM

Geniet van alle voordelen!

Download de Vip District App of login via je browser

Boot assurantie adviseurs

Zeker en veilig in verzekeringen

Bij Boot assurantie adviseurs weten we uit de eerste hand hoe toegewijd onze militairen zijn. Daarom hebben wij speciaal voor militairen, ACOM-leden, exclusieve hypotheekaanbiedingen.

Kies voor een van onze exclusieve ACOM-hypotheken en krijg standaard toe:

1. Flexibele Voorwaarden:

We begrijpen dat het leven in het leger onvoorspelbaar kan zijn. Daarom bieden we flexibele voorwaarden die aansluiten bij uw unieke situatie.

2. Concurrerende Tarieven:

Concurrerende rentetarieven die zijn afgestemd op militairen, waardoor u geld kunt besparen over de looptijd van uw hypotheek.

3. Deskundig Advies:

Onze hypotheekexperts hebben ruime ervaring met militaire klanten. Ze begrijpen dan ook om welke specifieke behoeften en uitdagingen het gaat.

4. Snelle Verwerking:

We werken gericht op een snelle en efficiënte hypotheekverwerking. Voor u geen hoofdbrekers en u kunt zich concentreren op wat echt belangrijk is.

Neem vandaag nog contact op met ons om meer te weten te komen over onze speciale hypotheekaanbieding voor militairen. Uw droomhuis is dichterbij dan u denkt. Boot assurantie adviseurs zijn er om u te helpen uw dromen waar te maken!

Boot assurantie adviseurs BV
Zeker en veilig in verzekeringen

 (0162) 45 48 25

 (0162) 43 41 71

 info@boot-verzekeringen.nl

 www.boot-verzekeringen.nl